

RĂZBOIUL COMERCIAL DINTRE SUA ȘI CHINA. CE ESTE ÎN JOC?**THE US-CHINA TRADE WAR. WHAT'S AT STAKE?**

Agnes Ghibuțiu*

*Institutul de Economie Mondială – Academia Română, București, România***Rezumat**

După ce luni întregi au fost angrenați într-un război comercial tot mai înverșunat și devastator, Washingtonul și Beijingul au reușit să încheie un armistițiu temporar cu prilejul întâlnirii președintelui Trump cu președintele chinez Xi Jinping în marja summitului G20 de la Buenos Aires.

Pornind de la analiza stadiului actual al războiului comercial dintre SUA și China, articolul de față își propune: (1) să reliefeze efectele acestui război, deopotrivă din perspectiva părților beligerante și a sistemului comercial global; (2) să evidențieze cauzele declanșării acestui război și mizele sale reale; și (3) să evalueze perspectivele acestui război, prin prisma recentului armistițiu convenit între SUA și China. Chiar dacă nu rezolvă divergențele fundamentale dintre cele două națiuni, armistițiul permite reluarea negocierilor în vederea soluționării disputei lor comerciale, care a escaladat în mod periculos în ultimele luni, afectând economia globală. Războiul comercial dintre cele două cele mai mari economii din lume este însă departe de a se termina. Este puțin probabilă încheierea unui acord cuprinzător între SUA și China în viitorul apropiat, iar perspectivele relațiilor sino-americeane pe termen lung vor rămâne grevate de incertitudini majore.

Cuvinte-cheie: SUA, China, politici comerciale, taxe vamale, război comercial

Clasificare JEL: F13, F14, O51, O53

Abstract

After being trapped in an increasingly fierce and devastating trade war over the last months, Washington and Beijing managed to conclude a temporary truce during President Trump's meeting with Chinese President Xi Jinping on the sidelines of the G20 summit in Buenos Aires.

Starting from the analysis of the current state of the US-China trade war, this article aims to: (1) highlight the effects of this trade war, both from the perspective of the parties implied, and the global trading system; (2) reveal the reasons behind this war, as well as its real stakes; and (3) assess the outlook for this war in the light of the recent US-China ceasefire. While the temporary truce in the US-China trade war does not solve the fundamental differences between the two nations, it allows the resumption of the negotiations to resolve a trade dispute that has dangerously escalated over the last months, damaging the global economy. The trade war between the two largest economies in the world is far from over. There is also little hope for the two sides to strike a comprehensive agreement in the near future, and the prospects for the long-term Sino-American relationship are fraught with major uncertainties.

Key words: United States, China, trade policy, tariffs, trade war

JEL classification: F13, F14, O51, O53

---

* Autor de contact: dr. Agnes Ghibuțiu, e-mail: agnes.ghibutiu@gmail.com.

1. Introducere

În cursul anului 2018, universul comerțului internațional a fost zdruncinat de turbulențe majore. Filmul evenimentelor turbulente a început să se deruleze odată cu impunerea de către administrația Trump a unor taxe vamale majorate importurilor americane de panouri solare și mașini de spălat la începutul anului 2018, urmată de impunerea, în primăvara anului 2018, a unor taxe vamale majorate (generalizate) importurilor de oțel și aluminiu ale SUA (de 25% și, respectiv, 10%), în baza invocării riscurilor la adresa securității naționale, potrivit *Secțiunii 232 a Legii de extindere a comerțului din 1962*. În mai 2018, Departamentul comerțului SUA a inițiat o nouă anchetă, în baza aceleiași prevederi legale, pentru a determina dacă importurile de autovehicule și piese auto afectează securitatea națională a SUA. La scurt timp după lansarea investigației, președintele Trump a amenințat de mai multe ori că va impune taxe vamale generalizate de până la 25% importurilor de autovehicule și piese auto ale SUA.

Măsurile comerciale unilaterale vizând importurile de oțel și aluminiu puse în aplicare la 1 iunie 2018, ca și amenințările privind perceperea de taxe vamale majorate la importurile de autovehicule ale SUA au afectat grav relațiile cu aliații cei mai apropiați ai SUA. Situația a putut fi însă detensionată în urma a două evoluții importante. Pe de o parte, între SUA și Uniunea Europeană (UE) a intervenit un armistițiu în urma întrevederii de la Casa Albă, din 25 iulie 2018, dintre președintele Donald Trump și președintele Comisiei Europene, Jean-Claude Juncker, care a deschis perspectiva rezolvării diferendelor prin lansarea unor negocieri comerciale bilaterale. Pe de altă parte, în urma unor negocieri intense timp de 14 luni, SUA, Mexic și Canada au reușit să încheie, în ultima zi a lunii septembrie 2018, noul acord de liber schimb, rezultat în urma renegocierii, la insistențele președintelui Trump, a acordului NAFTA (din 1994), devenit acum Acordul SUA-Mexic-Canada (USMCA).

Dacă relațiile tensionate ale SUA cu aliații lor tradiționali – în special UE, Canada și Mexic – s-au înscris pe o traiectorie de relativă acalmie începând de la mijlocul anului 2018, în schimb turbulențele comerciale s-au accentuat semnificativ în contextul războiului comercial purtat de administrația Trump împotriva Chinei. Acest război s-a declanșat la începutul anului 2018, odată cu impunerea de taxe vamale de către SUA asupra importurilor de panouri solare și mașini de spălat. Iar de atunci, a cunoscut o continuă escaladare, ajungând să acopere în prezent taxe vamale aplicate de SUA unor importuri din China în valoare de 253 miliarde de dolari (circa jumătate din importul anual al SUA din China) și, respectiv, taxe vamale de retorsiune impuse de China unor importuri din SUA, în valoare de 113 miliarde de dolari (majoritatea importurilor chineze din SUA). Aceste acțiuni – în majoritatea lor unilaterale și extrem de discriminatorii – sunt incompatibile cu regulile Organizației Mondiale a Comerțului (OMC) și afectează nu doar cele două părți implicate, ci au în același timp puternice reverberații la nivel global.

Escaladarea rapidă și extinsă a taxelor vamale în războiul comercial dintre SUA și China nu are precedent în perioada care a urmat după *Marea Depresiune* a anilor 1929-1933 (Dollar și Petri, 2018). Războiul a cunoscut o intensificare îngrijorătoare începând din luna septembrie 2018, când președintele Donald Trump a dispus impunerea unei noi runde de taxe

vamale de penalizare importurilor provenind din China și a amenințat totodată că are în vedere aplicarea unor taxe vamale și mai ridicate unui volum chiar mai mare de importuri chineze în cazul în care China ar recurge la măsuri de retorsiune.

În aceste condiții, întâlnirea președintelui Donald Trump cu președintele chinez Xi Jinping în marja summitului G20, desfășurat la Buenos Aires (Argentina) în perioada 30 noiembrie – 1 decembrie 2018, a fost așteptată cu cel mai mare interes de comunitatea internațională, în speranța că aceasta va conduce la un deznodământ care să calmeze tensiunile comerciale dintre SUA și China, după ce luni întregi Washingtonul și Beijingul au fost angrenați într-un război comercial tot mai înverșunat și mai devastator. În pofida tuturor temerilor și incertitudinilor care au planat asupra mult-așteptatei întâlniri a președinților Trump și Xi Jinping, aceasta a avut totuși loc la 1 decembrie 2018, având drept rezultat o înțelegere, care deși parțială și doar temporară, permite reluarea negocierilor dintre SUA și China în vederea soluționării disputei lor comerciale, care în ultimele luni a escaladat în mod periculos, afectând economia globală, descurajând investitorii și îngrijorând chiar și pe unii dintre susținătorii republicani ai președintelui Trump.

Armistițiul convenit de cei doi președinți în timpul unui dineu de lucru cu ocazia reuniunii G20 de la Buenos Aires nu reușește să rezolve divergențele fundamentale dintre cele două națiuni, fiind mai curând un acord politic de a întrerupe în mod efectiv războiul lor comercial timp de trei luni și de a întreprinde eforturi în direcția convenirii unui acord mai cuprinzător, în contextul în care escaladarea conflictului a început să genereze daune economice ambelor părți. Armistițiul intervenit recent nu este doar unul temporar, ci este totodată și îngrijorător de fragil, ceea ce înseamnă că războiul comercial dintre cele două cele mai mari economii din lume este încă departe de a se fi terminat.

Dar ce urmează? Care sunt următorii pași ai părților beligerante? Vor reuși acestea să facă compromisurile presupuse de încheierea unui acord mai cuprinzător pe termen lung? Care sunt de fapt cauzele și, respectiv, mizele acestui război? Și care sunt perspectivele relațiilor bilaterale SUA-China pe termen lung? Sunt tot atâtea întrebări la care articolul de față își propune să găsească răspunsuri.

Pentru aflarea răspunsurilor la aceste întrebări, articolul analizează mai întâi stadiul actual al confruntărilor comerciale dintre SUA și China, pornind de la reliefa evoluțiilor recente în războiul lor comercial (Secțiunea 2), pentru a trece apoi la examinarea efectelor acestui război comercial, deopotrivă din perspectiva părților beligerante și a sistemului comercial internațional (Secțiunea 3) și la evidențierea cauzelor declanșării acestui război, precum și a mizelor sale reale (Secțiunea 4) și a releva, în cele din urmă, perspectivele războiului comercial dintre SUA și China, prin prisma armistițiului recent încheiat (Secțiunea 5). Ultima Secțiune (6) formulează principalele concluzii.

2. Evoluții recente în războiul comercial dintre SUA și China

2.1 Cea mai recentă rundă de taxe vamale de penalizare a președintelui Trump

La data de 24 septembrie 2018 au intrat în vigoare taxele vamale de 10% impuse importurilor chineze în valoare de 200 miliarde de dolari, anunțate de președintele Donald

Trump cu o săptămână în urmă, în pofida sfaturilor primite de la comunitatea americană de afaceri și din partea mai multor membri ai Congresului de a nu proceda la impunerea acestora (Politico, 2018a).

Este vorba de taxele vamale aplicate de SUA importurilor din China drept penalizare pentru pretinsele sale practici comerciale incorecte, respectiv, transferuri forțate de tehnologie și furt de proprietate intelectuală, în baza rezultatelor anchetei efectuate de Oficiul reprezentantului comerțului SUA, conform *Secțiunii 301 a Legii comerțului din 1974*.

Noile taxe vamale – reprezentând cea de-a doua rundă de taxe de penalizare – se adaugă importurilor chineze afectate deja de taxele vamale de 25% impuse de administrația Trump, în valoare de 53 miliarde de dolari, incluzând produsele din oțel și aluminiu în valoare de circa 3 miliarde de dolari. Noile taxe vor afecta un număr de peste 1.000 de produse importate din China, iar spre deosebire de taxele vamale aplicate importurilor chineze în runda precedentă, care au vizat în principal bunuri industriale (incluzând mașini și componente, precum semiconductori), cea mai recentă acțiune comercială a președintelui Trump afectează bunurile de consum, cum ar fi telefoane, jucării, televizoare, aparate de aer condiționat, mobilier, lămpi și alte articole de consum.

Mai mult decât atât, noile taxe intrate în vigoare în 24 septembrie 2018 sunt prevăzute a fi majorate de la 10% la 25% începând din ianuarie 2019 (Politico, 2018b). Iar în cazul în care reacția Beijingului ar viza aplicarea unor măsuri de retorsiune, președintele Trump a reiterat amenințarea sa din 7 septembrie 2018 că va recurge la o a treia tranșă de taxe vamale, pentru a ținti produse importate din China în valoare de alte 267 miliarde de dolari, ceea ce ar însemna perceperea de taxe pe aproape toate produsele exportate de China în SUA. Deși președintele Trump a declarat că aceste taxe „sunt pregătite în vederea aplicării în cel mai scurt timp”, administrația nu a dat deocamdată publicității o listă care să fie supusă dezbaterii publice (Bloomberg, 2018a). De asemenea, nu a fost luată încă nicio decizie privind momentul în care ar putea fi declanșată a treia rundă de 267 de miliarde de dolari. Cert este doar faptul că a devenit dificil pentru administrația Trump să găsească produse chineze suplimentare pentru a fi supuse taxelor vamale, care să nu aibă un impact important asupra consumatorilor americani.

Prin noua sa acțiune, președintele Donald Trump a provocat cea mai semnificativă escaladare a războiului comercial cu China de până acum. În același timp, noua mișcare a președintelui Trump constituie – în opinia analiștilor americani – un alt semnal că acesta nu intenționează să pună capăt bătăliei sale comerciale cu China.

Cea mai recentă acțiune a președintelui Trump vine totodată într-un moment inoportun, întrucât doar cu puțin timp în urmă, secretarul Trezoreriei SUA, Steven Mnuchin, îl invitase pe vicepremierul chinez Liu He la Washington, pentru a purta discuții la sfârșitul lunii septembrie 2018, într-o încercare de relansare a negocierilor cu partea chineză privind modalitățile de a pune capăt conflictului comercial. Dar, perspectiva unei întâlniri a celor două părți a devenit incertă după anunțarea de către președintele Trump a aplicării, din 24 septembrie 2018, de noi taxe vamale unor importuri chineze în valoare de încă 200 miliarde de dolari. Și, într-adevăr, oficialii chinezi au contramandat negocierile planificate. Potrivit cotidianului *The Washington Post*, anularea acestei întâlniri din cauza noii runde de taxe

vamale impuse de SUA ar putea reduce șansele ca președintele Trump și președintele chinez Xi Jinping să anunțe o înțelegere cu prilejul summitului anual al G20 din Argentina, din 30 noiembrie - 1 decembrie 2018.¹

2.2 Reacția de răspuns a Chinei la noua rundă de taxe vamale

Dacă până în prezent, măsurile de retorsiune ale Chinei au ținut pasul cu taxele vamale de penalizare ale președintelui Trump, în urma punerii în aplicare a ultimei runde de taxe vamale asupra unor produse în valoare de încă 200 de miliarde de dolari, reacția de răspuns a Chinei pare a fi limitată, întrucât valoarea bunurilor pe care le importă din SUA se ridică la numai 130 de miliarde de dolari.²

Încă înainte de intrarea în vigoare a acestor taxe, China a promis că, în cazul în care vor fi aplicate, va răspunde prin retorsiune, ținând circa 5.200 de produse importate din SUA, în valoare de aproximativ 60 de miliarde de dolari. Și, după cum era de așteptat, China a ripostat față de escaladarea conflictului de către președintele american prin impunerea de taxe vamale de până la 10% unor produse importate din SUA, în valoare de 60 de miliarde de dolari, ținând aproape toate exporturile SUA destinate pieței chineze. Aceste taxe au intrat în vigoare în aceeași zi de 24 septembrie 2018 cu taxele vamale impuse de Casa Albă. Astfel, la ora actuală, totalul importurilor din SUA impozitate de China se ridică deja la 113 miliarde de dolari (majoritatea importurilor sale din SUA, respectiv, peste 85%), în timp ce totalul importurilor chineze impozitate de SUA se cifrează la 253 miliarde de dolari (circa jumătate din importul anual al SUA din China) (Politico, 2018a). Oficialii chinezi au anunțat și faptul că vor depune o nouă plângere la OMC împotriva ultimei acțiuni a SUA, care ar urma să se adauge celor depuse până acum, în număr de peste o duzină.

Autoritățile chineze nu au precizat deocamdată pașii pe care îi vor urma în plus față de taxele vamale de retorsiune impuse deja. Dar, au amenințat că vor lua „măsuri cuprinzătoare”, în condițiile în care Beijingul își epuizează importurile care să poată fi supuse sancțiunilor din cauza balanței sale comerciale dezechilibrate cu SUA. Unii comentatori au sugerat că Beijingul ar putea avea în vedere vânzarea unei părți a titlurilor de stat (în valoare totală de 1.170 miliarde de dolari) deținute în contul datoriei guvernamentale a SUA, sau ținerea companiilor americane care operează pe teritoriul Chinei (CNBC, 2018a).

Potrivit unor oficiali americani care cunosc îndeaproape realitățile chineze, abordarea agresivă și intimidantă a președintelui Trump nu va fi o carte câștigătoare în cazul Beijingului, ai cărui lideri – ca și publicul larg – nu răspund favorabil la amenințări. După cum a declarat James Zimmerman, fost președinte al Camerei de Comerț Americane din

---

¹ Eforturile de a pune capăt litigiului comercial dintre SUA și China au eșuat până în acest moment. Reprezentanții ambelor țări s-au întâlnit de patru ori până acum pentru a purta discuții oficiale, ultima dată în luna august a.c., când subsecretarul Trezoreriei pentru afaceri internaționale, David Malpass, a avut discuții la Washington cu vice-ministrul chinez Wang Shouwen, fără vreun rezultat.

² Potrivit datelor oficiale americane, China a exportat în 2017 bunuri în valoare de 505 miliarde de dolari în SUA, în timp ce importurile sale din SUA s-au ridicat doar la 130 miliarde de dolari.

China, unui corespondent al ziarului *The Washington Post* (2018a): „Președintele Xi nu are de ales decât să se mențină ferm și demn pe poziție.”

Experții chinezi privesc politicile comerciale ale președintelui Trump tot mai mult ca făcând parte dintr-o campanie mai amplă de contestare – sau chiar de împiedicare – a creșterii geopolitice a Chinei. „Devine tot mai evident că administrația Trump este decisă să înfrunte China”, a declarat ziarului *Financial Times* Shi Yinong, expert în afaceri externe de la Universitatea Renmin din Beijing, exprimându-și în același timp convingerea că „următoarea rundă de taxe vamale este inevitabilă, războiul comercial fiind de lungă durată.” (The Washington Post, 2018a).

Încă de la aplicarea de către Casa Albă a primei runde de taxe vamale de penalizare, China a considerat aceste taxe drept un atac asupra industriilor sale emergente vizate de planul său de dezvoltare *Made in China 2025*.³ Astfel, purtătoarea de cuvânt a Ministerului de Externe Chinez, Hua Chunying, a declarat că: „Avem motive întemeiate să punem sub semnul întrebării legalitatea și legitimitatea multor acțiuni întreprinse de SUA pe motive de securitate națională, precum planul său de a impune taxe vamale ridicate asupra multor industrii din proiectul chinez *Made in China 2025*”... „În mod evident, ele țintesc altceva.” (Bloomberg, 2018b). De altfel, discuțiile în vederea soluționării conflictului comercial au încetat de îndată ce administrația Trump a cerut Chinei să reducă sprijinul acordat industriilor de înaltă tehnologie.

Clasa de mijloc din China, animată în general de aspirații naționaliste, dorește, la rândul său, să vadă că Beijingul adoptă o linie fermă împotriva președintelui Trump, manifestând o furie crescândă împotriva SUA în condițiile în care tensiunile comerciale au condus la pierderi pe piața bursieră și la reducerea valorii yuanului chinez. De fapt, în China amuzamentul inițial față de stilul neconvențional al președintelui Trump în materie de politică comercială a fost înlocuit tot mai mult prin sentimente de ostilitate, alimentate de percepția că președintele american încearcă să dăuneze economiei Chinei, să deraieze creșterea Chinei și să delegitimeze conducerea acesteia. Un editorial recent din *The Global Times*, cotidianul oficial al Partidului Comunist Chinez, cunoscut pentru tonul său naționalist și combatant, a avertizat că țara privește conflictul comercial și tehnologic ca o bătălie pe termen lung, iar „China va alege calea cea mai favorabilă și mai puternică de contraatac, care să agraveze durerea americană” (CNBC, 2018a).

2.3 Reacțiile de răspuns ale cercurilor politice și de afaceri americane

În loc să încerce să atenueze tensiunile comerciale cu China, președintele Trump a optat pentru escaladarea acestora, considerând un potențial război comercial drept o strategie politică câștigătoare pe plan intern, atât în perspectiva alegerilor intermediare (parlamentare și locale) din 6 noiembrie 2018, cât și a propriei sale realegeri în 2020. Această atitudine contravine însă intereselor multor directori executivi de pe Wall Street și chiar și intereselor

---

³ Inițiativa *Made in China 2025* a fost anunțată de guvernul chinez pentru prima dată în 2015 și este un proiect de transformare a țării într-o economie cu o industrie prelucrătoare avansată (Bloomberg, 2018b).

unor consilieri ai Casei Albe, care, deși satisfăcuți de reducerile fiscale operate de președintele Trump, sunt mai puțin încântați de disponibilitatea acestuia de a genera haos în economia globală (The Washington Post, 2018a).

Decizia președintelui Donald Trump, din 17 septembrie 2018, de a impune taxe vamale de 10% unor importuri chineze suplimentare, în valoare de 200 de miliarde de dolari, a declanșat un val de declarații din partea reprezentanților comunității americane de afaceri, care, în marea lor majoritate au condamnat noua acțiune comercială a președintelui Trump. Au fost puține excepțiile de natură să exprime sprijinul în favoarea acesteia. Sunt ilustrative în acest sens exemplele citate în Casetă 1.

Casetă 1: Declarații pe marginea noii acțiuni de politică comercială a președintelui Trump

- „Decizia președintelui Trump de a impune taxe vamale unor produse chineze în valoare de încă 200 de miliarde de dolari este nesăbuită și va crea pagube pe termen lung comunităților din întreaga țară. China trebuie să-și schimbe atitudinea, dar nu aceasta este calea de a obține accesul dorit pe piața Chinei” a declarat Dean Garfield, președinte și CEO al *Consiliului pentru industria tehnologiei informației*.
- „Anunțul recent al administrației reflectă un dispreț profund față de afacerile americane, muncitorii americani și familiile americane, care vor fi afectate negativ de această decizie. Acesta este un joc foarte periculos, care nu se va termina cu un câștigător” a declarat Rick Helfenbein, președinte și CEO al *Asociației americane din industria de îmbrăcăminte și încălțăminte*.
- „Nu există taxe vamale acceptabile în cazul comerțului cu produse chimice, cu China sau cu oricare alt partener comercial al SUA. Doar taxele vamale zero vor maximiza potențialul industriei americane de a livra produse inovatoare către noi regiuni și de a crește sustenabilitatea socială, ecologică și economică la nivelul întregii lumi” a declarat Cal Dooley, președinte și CEO al *Consiliului american pentru industria chimică*.
- „Măsurile tarifare de retorsiune ale Chinei, care sunt deja în vigoare, au determinat ca exporturile de autovehicule ale SUA să devină necompetitive, și vor elimina excedentul pe care îl înregistrează SUA în comerțul bilateral cu autovehicule” a declarat John Bozzella, președinte și CEO al *Asociației producătorilor globali de autovehicule* (care exprimă vocea producătorilor internaționali de automobile, care proiectează, construiesc și vând autovehicule în SUA).
- „Decizia recentă dovedește faptul că administrația nu a ținut seama de numeroasele avertismente din partea consumatorilor și a companiilor americane privind creșterea costurilor și pierderea locurilor de muncă pe *Main Street*^{*}, în fabrici și ferme din întreaga țară” a declarat președintele și CEO al *Camerei de Comerț din SUA*, Tom Donohue.
- „Credem în continuare că o soluție mai bună pentru Statele Unite și partenerii lor comerciali este aceea de a exercita presiuni concertate în vederea abordării comportamentului comercial neloial al Chinei, în special prin intermediul OMC” a declarat *Consiliul pentru afaceri internaționale al Statelor Unite*.
- Cu fiecare zi ce trece fără să se realizeze progrese în planul convenirii unui acord comercial bilateral bazat pe reguli cu China, crește pericolul ca producătorii și lucrătorii din industria prelucrătoare să fie prejudiciați. Nimeni nu câștigă într-un război comercial, dar lucrătorii din industria prelucrătoare nutresc speranța că abordarea administrației va genera rapid rezultate. Acum a venit timpul discuțiilor” a declarat Jay Timmons, președinte și CEO al *Asociației naționale a producătorilor*.

Notă: ^{*} „Main street” este termenul colocvial utilizat pentru investitorii individuali, angajați și economia în ansamblu, spre deosebire de „Wall Street”, care se referă la piețele financiare, instituțiile financiare și marile corporații, ca și la angajații de rang înalt, managerii și directorii executivi ai acelor companii. A se consulta: [MainStreet https://www.investopedia.com/terms/m/mainstreet.asp#ixzz5RUgBWr5F](https://www.investopedia.com/terms/m/mainstreet.asp#ixzz5RUgBWr5F).

Sursa: Politico (2018b).

Liderii principalelor comisii din Congres care supraveghează comerțul și-au exprimat, la rândul lor, îngrijorarea că taxele vamale vor afecta consumatorii și producătorii din SUA, care se bazează pe inputuri importate din China pentru a-și fabrica produsele, chiar dacă

Oficiul reprezentantului comerțului SUA a eliminat câteva linii tarifare din lista finală a produselor supuse sancțiunilor (aceasta incluzând totuși 5.745 de linii tarifare integrale sau parțiale din cele 6.031 linii tarifare avute în vedere initial) (Politico, 2018b). Astfel, președintele *Comisiei de finanțe* din Senat, Orrin Hatch, a declarat că: „Taxele vamale nu constituie soluția la orice problemă comercială...Administrația ar trebui să urmărească strategii care să țină China responsabilă pentru furtul de proprietate intelectuală și transferul forțat de tehnologie, dar care să diminueze în același timp prejudiciile create consumatorilor, agricultorilor și întreprinderilor din SUA, inclusiv prin negocieri menite a reforma regimul chinez privind transferul de tehnologie.”⁴

La rândul său, președintele *Comisiei pentru căi și mijloace* din Camera Reprezentanților, Kevin Brady, a reiterat apelul adresat președintelui american Trump și președintelui chinez Xi Jinping de a se întâlni cât mai curând posibil pentru a rezolva fricțiunile comerciale în curs de escaladare. În opinia sa, Congresul și administrația americană împărtășesc aceeași părere, și anume că: „China trebuie trasă la răspundere pentru daunele colosale aduse companiilor și lucrătorilor din SUA, dar, ori de câte ori sunt impuse taxe vamale, există îngrijorarea că cetățenii americani vor fi obligați să plătească costuri suplimentare.” (Politico, 2018b).

Au existat și voci care au lăudat cea mai recentă mișcare a președintelui Trump. Astfel, Scott Paul, președintele *Alianței din industria prelucrătoare americană* (o coaliție de grupuri sindicale și de companii din domeniul siderurgiei) a declarat că: „Aceste taxe vamale ar trebui să constrângă China să abordeze, în cele din urmă, practicile sale comerciale incorecte. America dispune de toate pârghiile necesare în această relație economică, și este timpul să le folosească în vederea apărării lucrătorilor și întreprinderilor care dispun de capacitatea de a concura cu oricine pe un teren cu adevărat echitabil.” (Politico, 2018b).

De altfel, potrivit unui sondaj efectuat de *Alianța pentru industria prelucrătoare americană*, aproape 2/3 dintre votanții americani susțin menținerea taxelor vamale impuse Chinei de către președintele Trump, cel puțin în prezent. Totodată, majoritatea votanților chestionați (54%) au declarat că sunt mult mai îngrijorați de comerțul nelocal decât de războiul comercial dintre cele două mari economii ale lumii, considerând că administrația Trump „ia măsuri pentru a proteja companiile și lucrătorii americani împotriva încălcării continue de către China a regulilor comerciale.” Doar 37% dintre votanți au fost de părere că taxele vamale vor genera un război comercial global (Politico, 2018c).

---

⁴ Opinia că taxele vamale nu reprezintă modalitatea adecvată pentru abordarea problemelor comerciale pe care le acuză Casa Albă în relația cu China este larg împărtășită de numeroși politicieni și analiști americani. În acest context, este frecvent auzită părerea că „administrația a diagnosticat corect problema, dar a venit cu un remediu greșit”. De exemplu, fostul reprezentant al comerțului SUA, Charlene Barshefsky, care a negociat acordul de aderare a Chinei la OMC în timpul președinției lui Bill Clinton, consideră că există alte instrumente pe care administrația Trump le-ar putea folosi pentru a exercita presiuni asupra Beijingului, fără a recurge la taxele vamale. Acestea includ: aducerea cazurilor în fața mecanismului de soluționare a litigiilor din cadrul OMC, negocierea de acorduri bilaterale în domenii de interes reciproc, precum serviciile și investițiile, și încheierea de noi acorduri plurilaterale care să excludă China, pentru a exercita presiuni asupra Beijingului de a se reforma (Politico, 2018b).

3. Efectele războiului comercial SUA-China

În contextul tendințelor de escaladare a confruntărilor comerciale dintre SUA și China, tot mai mulți economiști americani, dar și observatori din țări terțe și reprezentanți ai organizațiilor economice internaționale avertizează că un război comercial prelungit ar putea avea grave consecințe pentru ambele țări și în același timp pentru economia mondială.

3.1 Efectele asupra părților beligerante

Dacă președintele Trump va pune în aplicare toate amenințările sale în materie de politică tarifară, ar urma să fie impozitat practic fiecare produs exportat de China în SUA, ceea ce va afecta cu siguranță nu doar economia Chinei, ci și a SUA. Întrucât Beijingul aplică, de regulă, măsuri de retorsiune constând în impunerea de taxe vamale aceluiasi tip și aceleiasi cantități de produse pe care SUA le exportă în China, este de așteptat ca acest lucru să îngreueze și mai mult accesul companiilor americane la imensa piață chineză. Cu alte cuvinte, efortul declarat de Trump de a readuce locurile de muncă (pierdute din cauza globalizării) în SUA și de a consolida sectorul privat al economiei americane, concomitent cu încercarea de a diminua deficitul comercial al SUA în relația cu China, s-ar putea dovedi zadarnic.

Constituie o certitudine că războiul comercial dintre SUA și China nu și-a relevat încă toate dezavantajele. Economia Statelor Unite prezintă deocamdată puține semne că ar suferi din cauza daunelor provocate de acest război, iar piețele continuă să crească.⁵ Dar această perspectivă favorabilă ar putea să nu dureze mult. Chiar dacă circumstanțele economice favorabile încă plasează SUA într-o poziție puternică, experții trag un semnal de alarmă că acest lucru s-ar putea schimba în curând, întrucât impactul taxelor vamale suplimentare va inversa tendințele economice favorabile generate de combinația dintre majorarea cheltuielilor guvernamentale și reducerea substanțială a impozitelor (The Washington Post, 2018a).

Numeroși analiști avertizează că prețurile mai înalte induse de noile taxe vamale, coroborate cu efectele taxelor vamale precedente vor reduce consumul și producția, conducând la încetinirea creșterii economiei americane. Totodată, se subliniază că, din cauza lipsei de vizibilitate a taxelor vamale – acestea fiind aplicate cu precădere unor produse intermediare chineze care intră în componența produselor finale (precum circuitele electronice, ecranele LCD etc.) – ele nu vor fi sesizate de consumatorii și de votanții americani și, deci, reacțiile lor negative vor fi atenuate. După cum apreciază *Bloomberg* (2018b), cele mai recente taxe vamale impuse Chinei de administrația americană sunt

---

⁵ La sfârșitul lunii septembrie 2018, Rezerva Federală a majorat previziunile sale privind creșterea economică a SUA pentru 2018 (3,1%), 2019 (2,5%) și 2020 (2,0%), în condițiile în care a ținut cont de politicile economice ale președintelui Trump, ceea ce este un indiciu că nu întrevide semne că războiul comercial, creșterea prețurilor și turbulențele politice ar putea deraia economia americană de la actualul său curs deosebit de favorabil (The Balance, 2018).

suficient de ridicate pentru a afecta economia americană, dar suficient de scăzute pentru ca președintele Trump să nu plătească un preț politic.

Pe măsură escaladării războiului dintre SUA și China și a impunerii de către ambele părți a unor taxe vamale majorate, secretarul comerțului SUA, Wilbur Ross, a încercat să risipească tensiunile legate de aceste taxe, notând că: „Întrucât taxa vamală de 10% impusă de SUA importurilor din China, în valoare de 200 miliarde de dolari, este difuzată de-a lungul a mii și mii de produse, nimeni nu o va percepe de fapt.” Un alt înalt oficial al Casei Albe a declarat, la rândul său, că temerile privind majorarea prețurilor de consum din cauza noilor taxe vamale ale președintelui Trump sunt neîntemeiate, având în vedere modul de aplicare a acestor taxe, și anume: Casa Albă a țintit în mod deliberat produse chineze pe care importatorii americani le pot achiziționa din alte țări. În acest fel, s-a căutat maximizarea prejudiciului creat Chinei și minimizarea costurilor generate consumatorilor americani (Politico, 2018d).

În pofida acestor asigurări venite de la nivel înalt, se manifestă cu certitudine anumite reacții politice. Există un cor în creștere al avertismentelor din partea grupurilor comerciale, asociațiilor industriale și a unor parlamentari îngrijorați de impactul economic care va urma. De altfel, decizia de a reduce la 10% taxele vamale din ultima rundă a importurilor chineze (în valoare de 200 miliarde de dolari) de la 25% – așa cum ordonase președintele Trump inițial, în iulie 2018 – sugerează un anumit grad de preocupare a administrației în ceea ce privește expunerea consumatorilor americani unor creșteri abrupte ale prețurilor (Orchard, 2018). În acest moment, economia Statelor Unite este însă mult prea puternică, iar suferința cauzată de războiul comercial este fie prea sectorială⁶, fie prea teoretică pentru a exercita un impact tangibil asupra vieții de zi cu zi a majorității alegătorilor americani.

Estimările și proiecțiile recente ale organizațiilor economice internaționale conțin însă numeroase semnale de alarmă privind costurile potențiale ale acestui război. Ultimul raport al Fondului Monetar Internațional (FMI), din 9 octombrie 2018, apreciază că economia SUA continuă să crească puternic, dovadă că în septembrie 2018, Rezerva Federală a procedat la majorarea ratei dobânzii pentru a șaptea oară în ultimele opt trimestre, iar piețele bursiere din SUA se află de asemenea la un nivel record (IMF, 2018). Dar, în timp ce FMI a menținut proiecția sa privind creșterea economică a SUA în 2018 la același nivel ca în iulie 2018, de 2,9%, pentru anul 2019 aceasta a fost redusă la 2,5% (de la 2,7% în iulie 2018), în condițiile în care impactul războiului dintre SUA și China este anticipat a se manifesta preponderent în 2019.

Experții OCDE estimează că, în SUA, costurile totale asociate importurilor (bunuri plus servicii) ar putea spori cu peste 2,5% ca urmare a taxelor vamale deja anunțate, adăugând în jur de 0,3%-0,4% la prețurile de consum pe ansamblu. Iar dacă președintele Trump va

---

⁶ Până acum, agricultorii americani au fost cei care au resimțit cel mai puternic efectele dureroase ale taxelor vamale de retorsiune impuse de China, UE și alte țări vizate de acțiunile comerciale ale administrației Trump. Cei mai afectați au fost fermierii americani care cultivă soia și care au constituit principala țintă a taxelor vamale de retorsiune impuse de Beijing (exporturile de soia în China reprezentând circa 60% din vânzările fermierilor americani pe plan extern). Pentru ameliorarea prejudiciilor cauzate de războiul comercial, administrația Trump a decis acordarea de ajutoare fermierilor americani, în valoare de 12 miliarde de dolari.

impune taxe vamale suplimentare (de 25%) la importurile de autovehicule și piese auto și la alte importuri din China, impactul asupra nivelului general al prețurilor de consum ar putea crește la (puțin) peste 1% (OECD, 2018).

Conform estimărilor *Parteneriatului pentru comerț* – o firmă de cercetare și consultanță în domeniul comerțului, cu sediul la Washington – și ale mișcării *Taxele vamale afectează inima țării* – o campanie națională împotriva taxelor vamale care afectează familiile americane –, companiile americane au plătit în luna septembrie 2018 suma de 1,4 miliarde de dolari sub forma taxelor vamale, reprezentând o creștere cu 45% față de taxele vamale plătite în august 2017, din cauza politicilor comerciale ale președintelui Trump. Printre cele mai afectate state se numără: Texas, Illinois, Michigan și Alabama. Aceleași surse estimează că taxele vamale impuse importurilor de oțel și aluminiu (în baza *Secțiunii 232 a Legii de extindere a comerțului din 1962*) au costat companiile americane circa 600 milioane de dolari în septembrie 2018, iar taxele vamale aplicate de SUA importurilor chineze în baza *Secțiunii 301 a Legii comerțului din 1974* au generat costuri de aproximativ 550 milioane de dolari în aceeași lună. Or, este evident că aceste taxe vamale reprezintă impozite care afectează deopotrivă oamenii de afaceri și consumatorii americani (Politico, 2018e).

Deși scopul declarat al taxelor vamale impuse de Casa Albă este acela de a determina China să respecte regulile jocului și să-și deschidă piața participării companiilor din SUA, unii analiști consideră că războiul comercial a condus deocamdată la un rezultat opus, și anume la sporirea taxelor vamale aplicate produselor americane. Cu alte cuvinte, piața chineză este în prezent mai închisă pentru exportatorii americani decât a fost înainte ca Donald Trump să devină președinte (Vox, 2018). Există însă speranța ca războiul comercial să forțeze China să cedeze și să-și deschidă piața mai mult decât în trecut. Dar, până acum, conflictul comercial a avut efecte neglijabile asupra economiei Chinei, datorită în parte și faptului că sesizarea schimbărilor din sfera comerțului presupune un timp mai îndelungat. Este însă foarte posibil ca o confruntare economică prelungită cu SUA să descurajeze investitorii să efectueze investiții în China (Vox, 2018).

Potrivit raportului FMI din octombrie 2018, economia chineză a început să prezinte semne de moderare, care s-ar putea agrava din cauza disputelor comerciale cu SUA. Pentru 2018, FMI a menținut proiecția sa privind creșterea economică a Chinei la același nivel ca și în iulie 2018, respectiv, la 6,6%. Dar, în condițiile în care impactul războiului comercial este așteptat să se facă simțit în anul 2019, cifra privind dinamica Chinei în 2019 a fost diminuată la 6,2%, de la 6,4% în iulie 2018 (IMF, 2018). Experții OCDE estimează că taxele vamale majorate impuse importurilor chineze ar putea determina o creștere a costurilor asociate importurilor cu 1% în China, dar această creștere ar fi parțial compensată de reducerea recentă a nivelului taxelor vamale percepute la importurile de autoturisme din alte țări (OECD, 2018).

3.2 Efectele la nivel global

Taxele vamale înrăutățesc nu doar relațiile dintre SUA și China, sau dintre SUA și numeroase alte țări, ci sporesc concomitent riscul subminării creșterii economiei mondiale și al prăbușirii cooperării internaționale în sfera comerțului, motiv pentru care *cea mai recentă escaladare a tensiunilor comerciale dintre SUA și China este deosebit de îngrijorătoare*.

Până în prezent, SUA au inițiat o serie de acțiuni unilaterale de politică comercială, afectând un mare număr de țări, China fiind principala victimă. China a recurs, la rândul ei, la majorări ale taxelor vamale la importurile sale din SUA, ca măsură de retorsiune, dar a compensat acest lucru parțial prin scăderea taxelor sale vamale la importurile de automobile provenind din alte țări. Acțiunile unilaterale ale SUA au afectat și o serie de alte țări, precum Canada, Uniunea Europeană, Mexic ș.a., ca și numeroase economii integrate în lanțurile regionale de producție/aprovizionare, inclusiv exportatorii de produse de bază. Iar dacă administrația Trump va pune în aplicare amenințarea sa privind impunerea de taxe vamale majorate la importurile de autovehicule și piese auto⁷, prejudiciile cauzate partenerilor comerciali ai SUA ar urma să fie și mai semnificative. Pe de altă parte, Canada, China, UE, Mexic, Rusia și Turcia au aplicat taxe vamale de retorsiune vizând exporturi de bunuri ale SUA, în valoare de peste 25 miliarde de dolari, ca reacție de răspuns la majorările unilaterale de taxe vamale de către SUA (Bloomberg, 2018c).

Toate diagnozele și prognozele privind evoluția economiei mondiale și a comerțului internațional, elaborate de organizațiile economice internaționale începând din septembrie 2018, converg spre concluzia că *efectele războiului comercial dintre SUA și China se fac deja simțite*, generând costuri, care deși sunt deocamdată neglijabile, pot avea repercusiuni majore la nivel global.

- Astfel, ultimul raport al OCDE, din septembrie 2018, apreciază că efectele directe la nivel agregat ale măsurilor restrictive de politică comercială introduse recent sunt relativ modeste, dar se traduc deja prin schimbări semnificative în planul fluxurilor comerciale și al prețurilor, generând costuri în cazul sectoarelor și produselor vizate de aceste măsuri (OECD, 2018).

- Și potrivit raportului FMI din octombrie 2018, conflictul comercial SUA-China a început să-și arate costurile. Pentru prima dată din iulie 2016, FMI a revizuit în scădere proiecțiile sale privind ritmul de creștere a economiei mondiale, și anume la 3,7% în 2018 și 2019, de la 3,9% anticipat în urmă cu trei luni, motivând această mișcare prin intensificarea tensiunilor comerciale la nivel global și a stresului de pe piețele emergente (IMF, 2018). Totodată, raportul apreciază că, în cazul în care va continua, războiul comercial dintre SUA și China ar putea conduce la diminuarea semnificativă a creșterii economice la nivel global. Potrivit unui scenariu în care președintele Trump ar pune în aplicare toate amenințările sale, inclusiv taxele vamale generalizate la autovehicule și piese auto, producția globală ar putea scădea cu peste 0,8% în 2020, rămânând cu 0,4% sub nivelul trendului pe termen lung. În baza unui asemenea scenariu, în 2019 producția s-ar putea reduce cu peste 1,6% în China și cu peste 0,9% în SUA (IMF, 2018).

- Escaladarea tensiunilor comerciale dintre SUA și China este principala cauză a revizuirii în sens descrescător și a proiecțiilor OMC privind expansiunea comerțului

---

⁷ La solicitarea președintelui Trump, Departamentul comerțului SUA investighează în prezent dacă importurile de autovehicule și piese auto afectează securitatea națională a SUA, în conformitate cu Secțiunea 232 a *Legii privind extinderea comerțului din 1962*. Finalizarea raportului respectiv este așteptată până la jumătatea lunii februarie 2019, și este foarte posibil ca, în urma concluziilor sale, președintele Trump să decidă impunerea unor taxe vamale de 25% acestor importuri, așa cum de altfel a amenințat de nenumărate ori (Politico, 2018f).

internațional în 2018-2019 (WTO, 2018a; WTO, 2018b). Astfel, cifra pentru ritmul de creștere a comerțului mondial cu bunuri (în termeni de volum) în 2018 a fost diminuată în septembrie 2018 la 3,9%, de la 4,4% în aprilie 2018, iar proiecția pentru anul 2019 a fost redusă la 3,7%, de la 4,0%, în contextul în care mai mulți indicatori relevanți pentru comerț au semnalat, încă din luna august 2018, o pierdere de viteză în cazul fluxurilor comerciale internaționale, interpretată de economiștii OMC drept o reacție de răspuns la amplificarea tensiunilor comerciale în plan global (WTO, 2018c).

Deși noile taxe vamale anunțate până în prezent la nivel mondial acoperă schimburi comerciale în valoare de sute de miliarde de dolari, efectele economice directe ale acestor măsuri comerciale restrictive au fost relativ modeste până acum, afectând mai puțin de 2,5% din comerțul mondial, potrivit estimărilor OMC (WTO, 2018d). Dar, așa cum precizează economiștii organizației, există un decalaj între momentul în care este introdusă o măsură comercială restrictivă și momentul în care impactul său deplin este resimțit în mod concret. Pe de altă parte, au apărut mai multe semnale de avertizare că incertitudinile generate de aceste măsuri exercită deja un impact, care se traduce prin reținerea firmelor de a face investiții și prin declinul comenzilor de export.

OMC consideră că războiul comercial dintre SUA și China este cel mai mare risc pentru noile proiecții vizând comerțul global, motiv pentru care economiștii organizației au elaborat o varietate de scenarii posibile privind evoluția acestor tensiuni comerciale. Scenariul unui război comercial global și deplin, capabil să conducă la distrugerea cooperării comerciale internaționale, ar avea efecte foarte grave, determinând imputarea cu circa 17% a creșterii comerțului mondial și cu 1,9% a creșterii PIB global (1,7% în cazul UE). Iar într-un asemenea scenariu, nu ar exista câștigători, toate regiunile lumii urmând a fi afectate (WTO, 2018d).

4. Cauzele războiului comercial al președintelui Trump împotriva Chinei și adevăratele mize ale acestuia

4.1 Problemele comerciale care înveninează relația SUA-China

Statele Unite acuză o serie de probleme intercorelate în relațiile cu China, care sunt în mare parte justificate, dar care au generat în același timp confuzii în rândul oficialităților și negociatorilor chinezi, întrucât în diferite momente ale acestui conflict comercial Casa Albă a făcut referire la diferite subiecte, formulând totodată diferite solicitări la adresa Chinei (Dollar și Petri, 2018).

Inițial, președintele Trump a făcut mult caz de dezechilibrul comercial bilateral. Ulterior, solicitările președintelui Trump adresate Chinei s-au tot extins, de la cele vizând reducerea de către China a excedentelor sale comerciale și până la solicitarea de a renunța la inițiativa tehnologică *Made in China 2025*. Iar sub pretextul că ar fi afectat baza electorală a partidului republican înainte de alegerile intermediare din 6 noiembrie 2018, SUA au formulat acuzații la adresa taxelor vamale de retorsiune aplicate de China exporturilor americane, deși asemenea taxe au fost impuse și de alte țări, cum ar fi Canada, UE, Mexic ș.a.

Care ar fi *principalele probleme comerciale* pe care le acuză SUA în relațiile cu China?

- În primul rând, este vorba de *dezechilibrul comercial bilateral*, cunoscut fiind faptul că în contextul politicii comerciale a președintelui Trump reducerea deficitului comercial al SUA în relația cu China reprezintă o prioritate.⁸ Majoritatea economiștilor americani apreciază însă că acest deficit nu constituie o problemă și în niciun caz nu poate fi rezolvat prin intermediul taxelor vamale.⁹ Excedentul contului curent al Chinei (ca măsură generală a comerțului) s-a redus la aproximativ 1% din PIB în 2018 (față de peste 9% în 2008).¹⁰ China înregistrează deficite comerciale cu multe țări exportatoare de resurse naturale și excedente cu unele economii avansate, cum ar fi SUA, care importă produse prelucrate din această țară. Administrația americană ar putea probabil ajunge la o înțelegere pentru a vinde mai mult în China, în special produse agricole și energetice, ceea ce ar reduce excedentul bilateral al Chinei. Dar în acest caz, Statele Unite ar vinde probabil mai puține asemenea produse în alte țări, astfel încât s-ar înrăutăți dezechilibrele bilaterale cu acele țări și, ca atare, pe ansamblu, lucrurile nu s-ar schimba (Dollar și Petri, 2018).

- În al doilea rând, SUA acuză China că menține numeroase *restricții în calea accesului pe piață*, începând cu perceperea unor taxe vamale foarte ridicate. De exemplu, până de curând, taxele vamale impuse de China la importul de autovehicule erau de 25%, și chiar dacă au fost reduse recent la 15%, nivelul acestora este încă foarte ridicat. Apoi, există numeroase sectoare în care China restricționează investițiile străine directe, cerând de regulă firmelor străine să fie parteneri minoritari în societățile mixte – o practică rămasă în urma altor importante țări emergente, precum Brazilia, India sau Africa de Sud. Protecționismul Chinei în sfera investițiilor plasează firmele străine într-o poziție dezavantajoasă, având drept rezultat un transfer de tehnologie către întreprinderile de stat chineze, care devin ulterior competitorii acestora. Este însă la fel de adevărat că, mai nou, China și-a manifestat disponibilitatea de a reduce restricțiile în domeniul autovehiculelor și al serviciilor financiare, ceea ce ar constitui un bun început pentru negocierile sino-americane (Dollar și Petri, 2018).

- A treia problemă, strâns legată de cea de-a doua, dar probabil cea mai stringentă, este *competiția tehnologică* dintre cele două cele mai mari economii din lume. Ritmul accelerat al progresului tehnologic – și mai ales tehnologiile potențial transformatoare, cum ar fi următoarea generație de rețele de telecomunicații (cunoscute sub numele de 5G), inteligența artificială și calculatoarele cuantice – reprezintă factorul care generează teama

---

⁸ Potrivit datelor Departamentului comerțului SUA, deficitul comercial al SUA în sfera bunurilor în relația cu China a sporit de la 347 miliarde de dolari în 2016 la nivelul record de 375,2 miliarde de dolari în 2017, reprezentând aproximativ jumătate din deficitul comercial total al SUA (Politico, 2018g). Potrivit aceleiași surse, deficitul respectiv s-a cifrat la doar 83 miliarde de dolari în 2001, anul aderării Chinei la OMC. Deficitul de 38,6 miliarde de dolari înregistrat în luna august 2018 în relația cu China marchează un alt record. Și este foarte probabil ca deficitul comercial total al SUA în sfera bunurilor și serviciilor pe întregul an 2018 să egaleze, sau chiar să depășească, nivelul anului 2017, de 566 miliarde de dolari (cel mai înalt din 2008).

⁹ Există un larg consens al economiștilor americani că deficitul comercial al SUA constituie un fenomen macroeconomic, a căror cauză rezidă în dezechilibrul dintre cheltuielile de consum și rata de economisire a populației, iar măsurile protecționiste nu au cum să ajute la diminuarea acestora. Pentru a-și reduce deficitul general, SUA ar trebui fie să reducă cheltuielile, fie să sporească economisirea.

¹⁰ Vezi <https://tradingeconomics.com/china/current-account-to-gdp>.

Washingtonului. De aceea, eforturile Chinei de a prelua conducerea tehnologică – și în special inițiativa *Made in China 2025*, care își propune să stabilească supremația Chinei în plan global în sectoarele de înaltă tehnologie (Caseta 2) – sunt considerate de oficialii americani drept o amenințare existențială pentru securitatea națională și competitivitatea economică a SUA. Sunt relevante în acest sens companiile chineze, precum Huawei, care s-au impus la nivel global prin intermediul furtului de proprietate intelectuală și al menținerii unor relații strânse cu statul chinez, și care câștigă tot mai multă influență, contribuind la stabilirea standardelor internaționale (Laskai și Sacks, 2018).

Atât SUA, cât și China alocă cele mai substanțiale sume cheltuielilor pentru cercetare și dezvoltare la nivel global și, în mod firesc, există o concurență acerbă pentru dezvoltarea tehnologiilor viitorului. Desigur, atât timp cât se desfășoară pe un teren echitabil, concurența este sănătoasă, stimulând fiecare țară în realizarea de progrese. Problema este însă că această concurență este distorsionată de China în mai multe moduri, după cum susține Casa Albă. Astfel, firmele chineze care operează în spatele barierelor de protecție obțin adesea resurse suplimentare pentru a-și valorifica inovațiile în lume. Planul de dezvoltare industrială a Chinei, *Made in China 2025*, stabilește obiective pentru realizarea autosuficienței în industrii-cheie, iar unele dintre instrumentele menite a atinge aceste obiective vor încălca în mod cert regulile pieței. Subvențiile directe acordate inovatorilor și întreprinderilor de stat înclină de asemenea terenul de joc în favoarea companiilor chineze din domeniul tehnologiilor de vârf. Totodată, slaba protecție a drepturilor de proprietate intelectuală în China, în special în cazul companiilor străine, pune în pericol tehnologiile americane. În fine, după cum sugerează unele rapoarte recente, China încă permite furtul cibernetic al secretelor comerciale (Dollar și Petri, 2018).

Caseta 2: Proiectul *Made in China 2025*

Proiectul *Made in China 2025* identifică 10 domenii industriale în care China, cea de-a doua cea mai mare economie din lume, dorește să devină competitivă la nivel global până în 2025 și dominantă la nivel global în cursul acestui secol. Industriile vizate sunt: robotică, vehicule propulsate de noi energii, biotehnologie, industria aerospațială, transport maritim de vârf, echipament feroviar avansat, echipament electric, materiale noi (cum ar fi cele utilizate pentru ecrane și celule solare), tehnologia informației de ultimă generație și software (inclusiv circuite integrate și dispozitive de telecomunicații), precum și mașini agricole. Există, de asemenea, o strategie de dezvoltare separată pentru inteligență artificială, publicată în 2017, China dorind să devină principalul centru de inovare pentru inteligență artificială din lume până în 2030.

Proiectul chinez se bazează pe raționamentul că, pe măsură ce economia țării se îndepărtează de industriile intensive în forță de muncă – cum ar fi industria de confecții și de încălțăminte –, trecerea sa la industrii de prelucrare cu tehnologie mai înaltă constituie o componentă esențială a dezvoltării sale. Costurile cu forța de muncă cresc pe măsură ce populația în curs de îmbătrânire rapidă determină scăderea forței de muncă, subminând competitivitatea în industriile de confecții și de încălțăminte, care au susținut creșterea acesteia. Pentru a prospera, China trebuie să aibă în vedere mutarea spre industriile care sunt dominate în prezent de economiile dezvoltate.

Sursa: Bloomberg (2018b).

Expertul în sinologie David Dollar, de la *Brookings Institution*, consideră că, în multe privințe, semintele războiului comercial actual au fost semănate în timpul crizei financiare globale. În opinia acestuia, criza a avut un impact de durată, accelerând procesul de

recuperare de către China a decalajului față de SUA, subminând puterea fiscală a Statelor Unite și încetinind reforma economică a Chinei, ca și deschiderea acesteia (Dollar, 2018a).

Înainte de criza financiară, China a înregistrat ritmuri rapide de creștere economică. Sub multe aspecte, anii care au urmat imediat după aderarea Chinei la OMC (2001) pot fi considerați drept vârsta de aur a creșterii economice chineze. Exporturile au sporit cu peste 20% pe an, iar creșterea PIB a atins 14% în 2007. Dar în acea perioadă, China era încă un jucător modest în economia mondială: PIB al SUA (exprimat în dolari curenți) era cu 400% mai mare decât PIB al Chinei în 2006. Deși era de așteptat ca o Chină în plin proces de reformare să ajungă din urmă treptat Statele Unite, ***criza financiară globală a accelerat foarte mult acest proces***. Cu ajutorul stimulentei masive, economia Chinei a revenit rapid la ritmurile de creștere cu două cifre. SUA, în schimb, s-au împotmolit într-o creștere economică lentă timp de un deceniu. Sistemul financiar din SUA a constituit epicentrul crizei și există o bogată literatură care confirmă că revenirea economiilor în urma crizelor financiare este un proces dificil și de lungă durată. Dacă în 2006 PIB al Chinei (exprimat în dolari curenți) a fost de 2.800 miliarde de dolari, până în 2017 acesta a sporit la 12.200 miliarde de dolari (de peste patru ori). În 2017, PIB al SUA a fost doar cu 58% mai mare decât cel al Chinei, iar potrivit proiecțiilor FMI, economia Chinei ar urma să depășească dimensiunea economiei SUA în aproximativ 10 ani (Dollar, 2018a). Pe măsura consolidării rapide a poziției Chinei în economia mondială, a crescut și capacitatea acesteia de a se afirma ca o putere navală în Marea Chinei de Sud sau de a finanța proiecte de infrastructură în întreaga lume în dezvoltare, prin inițiativa *Centura și drumul*¹¹. Și, odată ce s-au conturat tot mai clar tendințele ce indicau ascensiunea Chinei și declinul relativ al Statelor Unite, s-a accentuat, în mod firesc, și ***anxietatea acestora din urmă privind creșterea Chinei***.

Este lesne de observat de ce SUA sunt îngrijorate de amenințarea din partea competiției Chinei în industriile în care acestea dețin încă un avantaj competitiv. Potrivit Băncii Asiatice de Dezvoltare (ADB), China a pus capăt dominației japoneze în materie de exporturi de înaltă tehnologie în 2014, revenindu-i 44% din exporturile de bunuri de înaltă tehnologie din acel an, cum ar fi instrumentele medicale, echipamentele de aeronave și de telecomunicații, comparativ cu o pondere de numai 9,4% deținută în 2000. China se dezvoltă rapid și se impune ca o forță redevabilă în numeroase zone, precum energia regenerabilă și mașinile electrice, și se apropie tot mai mult de producția în masă a propriilor avioane de linie (Bloomberg, 2018b). În opinia lui David Loevinger, un fost specialist în problematica chineză din cadrul Trezoreriei SUA și actualmente analist la TCW Group Inc. din Los Angeles (un important manager de fonduri de investiții), creșterea tensiunilor comerciale dintre cele două țări reflectă faptul că China devine tot mai puțin complementară, și tot mai direct competitivă

---

¹¹ După lansarea sa în 2013, inițiativa *Centura și drumul* (Belt and Road Initiative – BRI) s-a transformat într-un proiect global important, cu implicații profunde pentru sistemul financiar internațional, pentru modelul creșterii economice a Chinei și pentru guvernarea Chinei, ca și a țărilor de-a lungul *Centurii* (Zhiqin, Huchet și Xinsong, 2018). Pe de altă parte, proiectele de infrastructură implementate în întreaga lume în contextul acestei inițiative au generat acuzații de mită din partea unor oficiali locali, China fiind acuzată că ar reprezenta, de fapt, un nou tip de putere neocolonială, care atrage alte națiuni în dezvoltare în cicluri de datorii.

în raport cu SUA, iar *Made in China 2025* face parte din efortul Chinei de a ajunge din urmă Statele Unite în unele industrii (Bloomberg, 2018b).

Potrivit analiștilor de la *Stratfor* (2018a), prestigioasa companie americană de informații și analize geopolitice, Imperiul Mijlociu – după cum mai este cunoscut China – „își extinde tentaculele”. Pe măsură ce încearcă să-și promoveze imperativele naționale și inițiativele orientate spre tehnologie, China a devenit mai agresivă, ceea ce se traduce printr-o luptă crâncenă pentru putere între China și Statele Unite într-o serie de domenii. Cei doi giganți mondiali se confruntă în domeniul securității naționale, al comerțului și, desigur, al spionajului. Și întrucât lupta se desfășoară pe o scenă globală, este firesc ca această luptă să implice numeroși alți actori.

În vederea abordării problemelor comerciale multiple care înveninează relațiile dintre SUA și Beijing, tot mai multe voci din Washington solicită ca SUA să se retragă din relațiile lor tradiționale cu China. Cu alte cuvinte, să se „dezangajeze”, chiar cu prețul unui conflict comercial. Dar, așa cum s-a arătat deja, obiectivele urmărite de Casa Albă în conflictul comercial declanșat cu China nu par a fi riguros definite, motiv pentru care solicitările formulate de SUA la adresa Chinei se schimbă în permanență. După cum notează sinologul David Dollar de la *Brookings Institution*, oficialitățile din China par a fi nedumerite în legătură cu ceea ce vor de fapt SUA, întrucât au rămas cu impresia că, în cadrul discuțiilor bilaterale desfășurate în lunile mai-iunie 2018 la Beijing și la Washington, negociatorii celor două părți ar fi ajuns de două ori pe punctul de a conveni un acord, însă SUA s-ar fi retras de la masa negocierilor în mod inexplicabil (Dollar, 2018b). De fapt, încă din acea perioadă devenise clar faptul că partea chineză era pregătită să ofere SUA anumite concesii, de care însă administrația Trump nu părea a fi mulțumită, și anume: (1) să fie de acord cu achiziționarea unor mari cantități de produse agricole și energie (ceea ce ar fi adus unele corecții balanței comerciale bilaterale, fără însă a constitui o schimbare a politicii economice a Chinei); (2) să se angajeze în deschiderea unor segmente importante ale pieței interne concurenței străine, precum automobilele și serviciile financiare; și (3) să fie de acord cu unele măsuri menite a îmbunătăți protecția drepturilor de proprietate intelectuală și a evita transferul forțat de tehnologie.

O critică și mai aspră formulează Robert Z. Lawrence, expert la *Peterson Institute for International Economics* din Washington, care îi reproșează Casei Albe că își schimbă continuu raționamentele și creează, implicit, confuzii (Lawrence, 2018). În opinia sa: „Ca preț pentru eliminarea taxelor vamale impuse produselor chineze, administrația Trump a emis un set atotcuprinzător de solicitări, care sunt atât de vagi, de extinse și de confuze, încât este puțin probabil ca Beijingul să le poată satisface vreodată.” Și, în continuare, acesta explicitează: „La început, părea că un acord de reducere a excedentului comercial al Chinei cu SUA ar fi suficient pentru a satisface administrația Trump. Dar acum, SUA se așteaptă ca partea chineză să îndeplinească nu doar cerințele legitime de a consolida protecția proprietății intelectuale și de a înceta presiunile exercitate asupra firmelor americane în materie de transfer de tehnologie, ci să renunțe și la politicile sale industriale, cunoscute sub denumirea de *Made in China 2025*, care reprezintă nucleul strategiei sale de dezvoltare.”

4.2 Preocupările de „dezangajare” a SUA față de China

Constituie o realitate că angajarea intensă a SUA în relațiile cu China – opțiune care a stat la baza politicii externe a SUA după vizita președintelui Richard Nixon în China din 1972 și care presupunea un dialog consistent și semnificativ în domenii de interes reciproc – este supusă în ultimul timp unui atac vehement de către numeroși critici ai politicii externe a Statelor Unite, care încearcă să genereze o „dezangajare” a celor două țări din relația lor tradițională de colaborare din ultimele decenii și să „decupleze” cele două economii. Puterea crescândă a Chinei, percepția că ridică provocări la adresa leadershipului SUA în plan global, mercantilismul economic al Chinei, precum și alte acțiuni ale acesteia, inclusiv de natură militară, privite ca amenințări la adresa SUA, au determinat un număr de politicieni și analiști americani să considere că atitudinea tradițională de angajare a SUA față de China nu ar mai servi intereselor americane, în contextul în care lumea se îndreaptă către *o perioadă de rivalitate intensă a marilor puteri* (Bader, 2018).

Odată cu preluarea mandatului de președinte de către Donald Trump și schimbările intervenite în orientările de politică externă ale SUA, ***preocupările de resetare a relațiilor sino-americe s-au amplificat notabil***, politica promovată de administrația Trump în raport cu China reprezentând de departe cea mai radicală poziție americană din ultimele decenii. De altfel, tema centrală a *Strategiei de securitate națională* a președintelui Trump, publicată în decembrie 2017, este teza potrivit căreia, în „noua eră a competiției marilor puteri” cea mai urgentă provocare cu care se confruntă SUA este ***competiția geopolitică cu China și Rusia***, în condițiile în care se prezumă că cele două țări contestă puterea SUA sub aspect politic, economic și militar și încearcă să schimbe ordinea internațională în favoarea lor. În conformitate cu noua strategie de securitate națională a SUA, competiția și rivalitățile care se manifestă la nivel global fac necesară regândirea politicii americane din ultimele două decenii, care a fost bazată pe presupunerea că angajarea cu rivalii și includerea lor în instituțiile internaționale și în comerțul global i-ar transforma pe aceștia în actori benigni și parteneri de încredere – premisă care s-a dovedit a fi, în cea mai mare parte, greșită (The White House, 2017). Ca atare, președintele Trump a anunțat adoptarea unei noi abordări în raport cu China, prin care se urmărește promovarea unor relații „bazate pe corectitudine, reciprocitate și respect pentru suveranitate.”

În confruntarea sa cu China, președintele Trump se bucură de sprijinul unei comunități politice îngrijorate deopotrivă de agresivitatea militară a Chinei și de disponibilitatea acesteia de a încălca normele globale în numeroase domenii, începând cu comerțul și investițiile internaționale și până la drepturile de proprietate intelectuală (Dollar și Petri, 2018). În susținerea opțiunii retragerii SUA din relațiile lor tradiționale cu China, se argumentează că nu va fi posibilă asigurarea unei concurențe loiale între cele două țări, iar în viitor ele se vor afla cu siguranță în conflict (Caseta 3).

Caseta 3: Rivalitatea dintre SUA și China

În cercurile politice din Washington este larg împărtășită teoria denumită *Capcana lui Tucidide* – propusă de Graham Allison, politolog american, profesor la Harvard și renumit expert în securitate și apărare națională –, considerată a fi aplicabilă rivalității dintre SUA și China.

În cartea sa „Destinat războiului: pot să evite America și China capcana lui Tucidide?” („Destined for War: Can America and China Escape Thucydides’s Trap?”), publicată în 2017, Graham Allison postulează că războiul dintre o putere în ascensiune și o putere dominantă este inevitabil, inspirându-se din „Istoria războiului peloponezian” al istoricului grec Tucidide, care consideră că „ascensiunea Atenei și teama pe care aceasta a inspirat-o Spartei au făcut ca războiul să fie inevitabil.”

Cei doi factori-cheie presupuși a declanșa un potențial război sunt: pe de o parte, conștientizarea de către puterea ascendentă (în cazul de față, China) a importanței sale și pretenția ei crescândă de a se exprima și exercita mai multă influență; iar, pe de altă parte, teama, nesiguranța și determinarea de a-și apăra statu-quo-ul în cazul puterii dominante (SUA).

Sursa: <https://www.quora.com/What-is-Thucydides%E2%80%99s-Trap>.

Pe de altă parte, sunt numeroase și vocile – deopotrivă ale oamenilor politici și ale analiștilor americani – care dezavuează alternativa „*dezangajării*”, considerând-o nepotrivită. Astfel, unii experți atrag atenția asupra faptului că angajamentul SUA față de China nu a fost niciodată asumat ca o favoare acordată Chinei, ci pentru că s-a considerat a fi în interesul SUA. Or, este foarte probabil ca abandonarea acestei atitudini să exacerbeze ostilitatea dintre SUA și China, să convingă deopotrivă liderii și cetățenii chinezi că este necesară o poziție mai dușmănoasă vizavi de SUA, avantajând astfel celelalte țări care operează în China și care nu vor urma calea americană a „dezangajării” (Bader, 2018). Pe această linie de gândire, se consideră că menținerea angajării intense nu ar împiedica în niciun fel operarea de modificări în politica Statelor Unite, menite a răspunde provocărilor generate de China în domeniile economic, digital, academic și de securitate. Alți experți argumentează că o retragere a SUA din relațiile lor tradiționale cu China ar fi chiar periculoasă: în primul rând, pentru că SUA nu vor fi urmate de aliații lor în cazul în care vor adopta o politică de tipul Războiului Rece în încercarea de a elimina China; iar, în al doilea rând, o Chină izolată va avea stimulente chiar mai puternice să adopte practici neloiale pentru a atinge supremația economică și tehnologică. Ca atare, se consideră că este de preferat gestionarea concurenței decât presupunerea că aceasta se îndreaptă spre confruntare (Dollar și Petri, 2018).

Analiștii de la *Foreign Affairs* atrag atenția asupra faptului că deși administrația Trump este îndreptățită să fie îngrijorată din cauza competiției tehnologice cu China, strategia decuplării sectorului tehnologic al SUA de echivalentul său chinez, pentru a prezerva supremația tehnologică a Statelor Unite, este greșită (Laskai și Sacks, 2018). În opinia acestora, deși se vorbește de un nou „război rece tehnologic”, Statele Unite și China sunt mult mai integrate decât apreciază administrația. În calitatea lor de cele două economii de vârf în materie de tehnologie, ele formează un ecosistem de inovare care necesită cooperare în ceea ce privește cercetarea, lanțurile de aprovizionare, talentele și investițiile în cele mai noi tehnologii. Orice încercare de a separa cele două sectoare tehnologice prin forță s-ar dovedi contraproductivă în cel mai bun caz și devastatoare în cel mai rău caz. Această *relație simultan competitivă și interdependentă* ar impune o strategie complet diferită – una care

exploatează beneficiile colaborării, consolidând în același timp capacitatea competitivă a Statelor Unite.

Și, nu în ultimul rând, criticii politicii promovate de Casa Albă vizavi de China avertizează că solicitările de „*dezangajare*” sunt premature și periculoase, iar pașii prealabili ar trebui să includă găsirea de către SUA a unor strategii mai bune pentru relațiile cu China. Se argumentează că politica SUA are nevoie de obiective mai clar definite, de o abordare mai realistă și de tactici mai bune pentru a-și atinge obiectivele. Actuala strategie de escaladare a taxelor vamale reciproce se dovedește a fi ineficientă, putând provoca daune durabile celor două economii, ca și relației geopolitice critice dintre SUA și China (Dollar și Petri, 2018). Părerii similare exprimă și analiștii de la *Bloomberg*, citate de *The Washington Post* (2018b): „Până când Statele Unite ale Americii nu vor stabili care sunt obiectivele lor pe termen lung și până când nu vor elabora un set cuprinzător de politici pentru realizarea acelor obiective, este puțin probabil să câștige lupta pentru care par să fi optat.”

4.3 Adevăratele mize ale războiului comercial al președintelui Trump

Deși potrivit declarațiilor sale, președintele Trump a impus taxe vamale asupra unor produse chineze importate în valoare de sute de miliarde de dolari pentru a presa Beijingul să schimbe anumite politici pe care el personal și administrația sa le consideră a dăuna Statelor Unite, numeroși experți și membri ai comunității de afaceri americane sunt tot mai îngrijorați că taxele vamale fac parte, de fapt, dintr-o ***strategie politică și diplomatică menită a distruge legăturile*** dintre cele două economii, cel puțin în anumite sectoare. „Dacă taxele vamale sunt un mijloc de a ajunge la un final, iar finalul este reforma economiei chineze, atunci trebuie să le admitem” a declarat Craig Allen, președintele *Consiliului de afaceri SUA-China* cu prilejul unei reuniuni recente. „Dar dacă taxele vamale reprezintă finalul în sine și se dorește o ***decuplare*** a economiei chineze, atunci trebuie cântărite foarte serios lucrurile, întrucât implicațiile sunt profunde” (Politico, 2018h).

Constituie o realitate că taxele vamale de penalizare impuse de președintele Trump până în prezent au vizat preponderant produse chineze de înaltă tehnologie, pentru a exercita presiuni economice asupra programului *Made in China 2025* promovat de Beijing – inițiativa guvernului chinez de a transforma țara într-un centru de prelucrare industrială avansată, în domenii precum biotehnologia, inteligența artificială și autovehiculele autonome și de a-i asigura o poziție dominantă în contextul celei de-a Patra Revoluții Industriale.¹²

În opinia mai multor experți americani, dar și a unor actuali și foști oficiali ai administrației Trump, scopul războiului comercial declanșat de Casa Albă împotriva Chinei ar fi acela de a exercita presiuni atât de puternice asupra acesteia – și în special asupra economiei sale – încât să cedeze în cele din urmă și să decidă să joace, odată pentru totdeauna, după regulile dorite de SUA.

---

¹² De menționat că încă înainte de declanșarea negocierilor comerciale dintre SUA și UE la Beijing în mai 2018, China a declarat că nu va accepta condițiile impuse SUA pentru începerea negocierilor, inclusiv condiția de a renunța la planul său *Made in China 2025* (Bloomberg, 2018b).

Potrivit unor surse familiarizate cu strategia economică promovată de administrația Trump în raport cu China, Casa Albă ar urmări două obiective majore în contextul războiului cu China, și anume (Vox, 2018):

(1) primul obiectiv ar fi eliminarea Chinei din centrul lanțurilor globale de producție/aprovizionare. Un exemplu relevant pentru ilustrarea importanței Beijingului din această perspectivă ne oferă compania americană Apple, care numără în jur de 27 de furnizori din China, în principal în sectorul componentelor electrice. Or, impunerea de taxe vamale produselor chineze, dintre care multe reprezintă inputuri esențiale pentru fabricarea unor produse mai complexe, cum ar fi automobilele, ar putea determina producătorii americani să achiziționeze aceste componente din alte surse, ceea ce – în opinia Casei Albe – ar afecta serios economia Chinei;

(2) al doilea obiectiv ar fi acela de a determina corporațiile multinaționale să fie circumspecte în ceea ce privește desfășurarea afacerilor lor în China. Dacă companii mari, precum Samsung din Coreea de Sud sau Google din SUA, ar decide că ar fi prea costisitor, sau prea periculos, să opereze în China, optând în schimb pentru construirea de fabrici în alte locații, o asemenea decizie ar afecta, la rândul său, economia Chinei. De altfel, președintele Trump manifestă și un interes personal față de acest al doilea obiectiv, reproșând frecvent companiilor americane pe Twitter că dețin unități de producție în China și încercând totodată să le convingă să fabrice acele produse în SUA.

Dintr-o asemenea perspectivă, s-ar părea că administrația Trump încearcă să slăbească în mod deliberat puterea economică a Chinei, chiar cu riscul destabilizării economiei mondiale (Vox, 2018). În cazul în care aceste planuri ar avea câștig de cauză, o încetinire masivă – sau, mai rău, o inversare – a evoluției economiei Chinei ar putea conduce chiar la o criză financiară globală, întrucât efectele încetirii creșterii economice a celei de-a doua mari economii a lumii ar lovi, practic, fiecare piață din fiecare regiune, generând pierderi de multe miliarde de dolari la nivelul întregii lumi.

Totuși, atunci când sunt presați, oficialii de rang înalt ai administrației Trump neagă vehement că taxele vamale ar fi menite să zdrobească economia Chinei și insistă că SUA nu ar avea interesul de a lovi economia chineză, ci doar de a asigura că această țară respectă regulile comerciale, iar pe măsură ce economia sa se dezvoltă, este la fel de deschisă față de participarea companiilor americane, cum a fost piața americană pentru China (Vox, 2018).

Cert este că tot mai mulți analiști se îndoiesc că administrația americană ar fi interesată cu adevărat de un rezultat negociat cu China, opinând că președintele Trump dorește mai curând să creeze un nou status quo pentru comerțul dintre cele două mari economii ale lumii, caracterizat prin taxe vamale mai ridicate. Astfel, în opinia lui Robert Z. Lawrence, expert la *Peterson Institute for International Economics* din Washington: „...O concluzie este cât se poate de evidentă: războiul comercial nepotrivit al președintelui Trump nu este destinat realizării unui comerț echitabil prin negociere sau schimbării comportamentului Chinei...Scopul este mai degrabă ridicarea de bariere rigide în calea comerțului care să rămână în vigoare pentru mulți ani și care să blocheze, sau să restricționeze, toate importurile din China și să descurajeze firmele americane să recurgă la externalizarea operațiunilor lor pe teritoriul chinez” (Lawrence, 2018). Analiștii de la *Foreign*

Affairs opinează, la rândul lor, că scopul final al strategiei administrației Trump vizând China nu este realizarea unui acord comercial, ci mai curând decuplarea sectorului tehnologic al SUA de echivalentul său chinez, în vederea prezervării supremației tehnologice a Statelor Unite (Laskai și Sacks, 2018).

Și, de fapt, tot mai numeroși observatori se întreabă dacă nu cumva obiectivul real al războiului comercial declanșat de SUA împotriva Chinei este distrugerea acesteia. În timp ce din partea bazinului de votanți ai președintelui Trump pare a exista o susținere pentru o abordare mai aspră față de China, rămâne o întrebare deschisă dacă publicul american este dispus să susțină o politică de rivalitate fățișă. Rezultatele anchetelor privind atitudinea americanilor față de China în decursul unei îndelungate perioade de timp nu au dezvăluit existența unui entuziasm pentru o astfel de abordare (Hass, 2018).

5. Perspectivele războiului comercial SUA-China

5.1 Amplificarea atacurilor SUA împotriva Chinei

Președintele Trump a ținut să precizeze de nenumărate ori că un război tarifar cu China poate fi lesne câștigat, făcând referire la faptul că exporturile de bunuri ale Chinei sunt de aproximativ patru ori mai mari decât exporturile SUA destinate Chinei și, pe cale de consecință, SUA pot prejudicia exportatorii chinezi într-o măsură mult mai mare decât viceversa. Un alt argument frecvent invocat în acest context este acela că economia chineză este mult mai dependentă de exporturi comparativ cu economia americană. Analistii avertizează însă că asimetria este iluzorie, fiindcă tensiunile comerciale au început deja să se răsfrângă asupra unor zone noi, cu consecințe pentru ambele țări, cum ar fi relațiile din interiorul Peninsulei Coreene sau cele dintre armatele chineză și americană din Pacificul de Vest, unde daunele potențiale ar putea fi chiar mai mari (Dollar și Petri, 2018).

Președintele Trump și ceilalți oficiali de rang înalt din administrația americană care îl susțin în războiul comercial împotriva Chinei sunt încrezători că dețin superioritatea în acest conflict, inclusiv în virtutea faptului că au de partea lor puternica economie a SUA, iar politicienii din ambele tabere – republicană și democrată – sprijină obiectivul strategic al împiedicării creșterii Chinei și al prezervării dominației SUA în plan global (Orchard, 2018). Și, nu în ultimul rând, optimismul lor este alimentat de faptul că războiul încă nu și-a devoalat laturile negative care să antreneze costuri politice.

În aceste condiții, în loc să-și propună să atenueze tensiunile, președintele Trump a optat în septembrie 2018 pentru escaladarea acestora, considerând războiul comercial cu China drept o strategie politică câștigătoare pe plan intern, inclusiv din perspectiva alegerilor intermediare din 6 noiembrie 2018 și a realegerii sale ca președinte în 2020.

Mai mult decât atât, după ce administrația Trump a aprobat vânzări de arme Taiwanului în valoare de 330 milioane de dolari în luna septembrie 2018, iritând astfel China (The Washington Post, 2018b), în cursul lunilor octombrie-noiembrie 2018 președintele Trump și înalții demnitari americani s-au angajat într-o ofensivă retorică fără precedent împotriva Beijingului, provocându-l de-a dreptul. Astfel, într-un discurs din 4 octombrie 2018

ținut la *Institutul Hudson* (un important centru de cercetare și think tank din Washington), vicepreședintele Mike Pence s-a lansat într-un amplu rechizitoriu privind metodele din spatele transformării rapide a Chinei într-o putere economică majoră, acuzând Beijingul că a subminat interesele SUA în întreaga lume (The White House, 2018). El a atacat China pentru presupusele sale încercări de hacking și spionaj în Statele Unite, pentru furtul de secrete tehnologice din SUA, pentru practicile sale comerciale considerate neloiale, precum și pentru diplomația sa agresivă în străinătate și represiunea împotriva drepturilor minorităților etnice și religioase pe plan intern (vizată fiind represiunea musulmanilor din Uighur, din regiunea vestică Xinjiang). Dar, așa cum au subliniat analiștii de la *The Washington Post* (2018b): „Semnificația reală a discursului vicepreședintelui Pence este aceea că este o confirmare a intenției SUA de a înfrunta agresiunea **economică** și **strategică** a Chinei, de a se opune represiunilor sale interne și de a constrânge guvernul chinez să-și schimbe comportamentul pe ambele fronturi.” Acest discurs i-a determinat pe analiștii de la *Brookings Institution* să considere că atitudinea vicepreședintelui american echivalează cu **o cerere de dezangajare totală a SUA față de China** (Dollar și Petri, 2018).

Într-adevăr, vicepreședintele Pence nu a căutat să reducă tensiunile, ci mai degrabă a transmis un mesaj belicos privind decizia SUA de a nu slăbi presiunile asupra Beijingului atât timp cât acesta nu va accepta relația bilaterală așa cum și-o imaginează Washingtonul. Cu alte cuvinte, Washingtonul a dorit să transmită că se simte confortabil cu tensiunile bilaterale ridicate, iar dacă Beijingul nu se simte la fel de bine, atunci mingea se află în curtea sa pentru a veni cu soluții la problemele existente. Unii analiștii americani au interpretat discursul lui Pence ca o validare a determinării administrației Trump de a înăbuși creșterea Chinei și de a stresa sistemul ei de guvernare și, nu în ultimul rând, drept o confirmare a faptului că orice concesie sau compromis din partea Chinei ar atrage după sine doar presiuni suplimentare din partea SUA (Hass, 2018).

În ceea ce privește **poziționarea Chinei** în acest război comercial, în cercurile analiștilor americani este larg împărtășită părerea că partea chineză nu prea are mai mult de oferit comparativ cu ceea ce a oferit deja Statelor Unite, respectiv, majorarea importurilor sale din SUA și liberalizarea accesului companiilor americane pe anumite segmente ale pieței sale. În acest sens, se argumentează că în mod evident Beijingul nu poate răspunde anumitor cerințe ale SUA, cum ar fi schimbările structurale și reformele pieței. Acceptând aceste cerințe americane, ar însemna să abandoneze modelele sale industriale și de dezvoltare, ca și obiectivele sale – susținute de stat – de a urca pe scara valorii adăugate în industria prelucrătoare și de a concura în industriile de înaltă tehnologie. Or, în opinia oficialilor chinezi, aceste probleme reprezintă nu mai puțin decât 40% din solicitările SUA (Orchard, 2018).

Revenind la negocierile dintre SUA și China în contextul războiului lor comercial, trebuie subliniat că după eșuarea acestor negocieri în vara anului 2018, SUA au refuzat să reia negocierile cu Beijingul înainte ca acesta să-i prezinte o propunere formală vizând modul în care intenționează să abordeze plângerile americane (Politico, 2018i). Oficialii americani au înaintat omologilor lor chinezi o listă cu aproximativ 142 de probleme spre a fi soluționate de către Beijing, dar China a răspuns abia pe 11 noiembrie 2018 solicitării administrației Trump

de a începe negocierile comerciale, formulate cu luni în urmă (CNBC, 2018b). China nu a specificat însă Statelor Unite care dintre cele 142 de probleme pot fi rezolvate. În schimb, oficialii chinezi au subliniat că circa 30-40% din problemele de pe listă ar putea fi rezolvate pe termen scurt și alte 30-40% din probleme ar putea fi soluționate pe termen mediu sau lung. Dar, restul de 20-30% este exclus să se poată constitui în obiect al negocierilor (Politico, 2018i).

În pofida retoricii agresive și a atacurilor agresive ale SUA la adresa Chinei pe tot parcursul perioadei octombrie-noiembrie 2018, pe măsura apropierii summitului anual al G20 din 30 noiembrie - 1 decembrie 2018, de la Buenos Aires (Argentina), între SUA și China au avut loc, în mare secret, tratative la nivel înalt, menite a înlesni reluarea negocierilor în baza unei înțelegeri preconizate a fi convenite între președintele american Trump și președintele chinez Xi Jinping cu prilejul întâlnirii lor la acest summit.¹³

5.2 Semnificația armistițiului de la Buenos Aires

Cu prilejul întâlnirii președintelui Donald Trump cu președintele chinez Xi Jinping la un dejun de lucru în marja summitului G20, desfășurat la Buenos Aires (Argentina) în perioada 30 noiembrie -1 decembrie 2018, președintele american a făcut un prim pas înapoi în contextul războiului său comercial împotriva Chinei, declanșat la începutul nului 2018.

După încheierea întrevederii celor doi președinți, cotidianul *The Washington Post* anunța că președintele Trump a fost de acord să renunțe la planul său de majorare, începând de la 1 ianuarie 2019, a taxelor vamale la importurile unor produse chinezești în valoare de 200 miliarde de dolari, în schimbul achiziționării de către China a unor cantități sporite – dar nespecificate – de produse agricole, energetice și bunuri industriale (The Washington Post, 2018c). Potrivit sursei citate, președinții Trump și Xi Jinping au abordat câteva dintre cele mai iritante probleme în relația lor bilaterală, convenind să înceapă „de îndată” discuțiile privitoare la politicile industriale ale Chinei, incluzând transferul forțat de tehnologie americană, furtul de secrete comerciale și barierele comerciale netarifare cu care se confruntă companiile americane pe piața chineză.

Întâlnirea celor doi președinți cu prilejul summitului G20 a fost așteptată cu cel mai mare interes de comunitatea internațională, în speranța că aceasta va conduce la un deznodământ de natură să calmeze tensiunile comerciale dintre SUA și China, după ce luni întregi Washingtonul și Beijingul s-au aflat blocați într-un război comercial tot mai înverșunat, în contextul căruia SUA au impus taxe vamale unor importuri din China în valoare de 250 miliarde de dolari, iar China a reacționat prin aplicarea de măsuri de retorsiune sub formă de taxe vamale, în valoare de circa 110 miliarde de dolari. În aceste circumstanțe, în lunile premergătoare mult-așteptatei întâlniri dintre președintele Donald Trump și președintele Xi Jinping nu au lipsit temerile că aceasta ar putea să nu aibă loc, sau să eșueze,

---

¹³ Președinții Trump și Xi Jinping s-au întâlnit prima oară în aprilie 2017 la reședința președintelui Trump de la Mar-a-Lago (Florida), iar apoi la Beijing în noiembrie 2017. După ce negocierile purtate de subalternii lor s-au împotmolit în vara anului 2018, președintele Trump a telefonat în noiembrie 2018 președintelui chinez Xi Jinping pentru a redeschide dialogul, potrivit cotidianului *The Washington Post*.

mai ales că reuniunea APEC din Papua Noua Guinee care a precedat summitul G20 a fost scena unor confruntări dure între Washington și Beijing.

În pofida tuturor temerilor și incertitudinilor, întâlnirea președinților Trump și Xi Jinping a avut totuși loc la 1 decembrie 2018 și a avut drept rezultat **realizarea unei înțelegeri**, care deși este parțială și doar temporară, permite reluarea negocierilor dintre SUA și China în vederea soluționării disputei lor comerciale, dispută care în ultimele luni a escaladat în mod periculos, afectând economia globală, descurajând investitorii și îngrijorând chiar și pe unii dintre susținătorii republicani ai președintelui Trump.

5.2.1 Un armistițiu temporar, limitat și fragil

Necesitatea politică a realizării unui armistițiu s-a acutizat pe măsură ce ambele țări au început să fie confruntate cu semnele slăbirii creșterii lor economice. Încetinirea creșterii economiei chineze, împovărate de datorii, pare a fi mult mai pronunțată decât cea anticipată de experți, iar în economia SUA și-au făcut apariția zone de slăbiciune, pe măsură ce efectele reducerilor fiscale și ale creșterii cheltuielilor aplicate de administrația Trump au început să se estompeze. În același timp, războiul comercial a început să afecteze atât pe fermierii americani, cât și pe unii producători industriali, iar pe piața de valori a SUA au fost anihilate aproape în întregime câștigurile înregistrate în 2018, pe fondul tensiunilor comerciale și economice (The New York Times, 2018).

Desigur, armistițiul temporar convenit de președintele Trump și președintele chinez Xi Jinping în timpul dineului lor de lucru de la Buenos Aires nu reușește să rezolve divergențele profunde dintre cele două națiuni, fiind mai curând un acord politic decât unul de substanță. Înțelegerea celor doi președinți de a întrerupe în mod efectiv războiul lor comercial și de a întreprinde eforturi în direcția convenirii unui acord mai cuprinzător urmărește, înainte de toate, să asigure un spațiu de manevră politică celor doi lideri, după ce escaladarea conflictului lor a început să genereze daune economice pe ambele maluri ale Pacificului.

Drumul dificil către realizarea unui acord comercial mai cuprinzător poate fi întezărit analizând diferențele care există între documentele oficiale emise de SUA și, respectiv, de China, la scurt timp după întâlnirea dintre Donald Trump și Xi Jinping. Aceste diferențe au fost de natură să genereze o serie de confuzii vizând conținutul real al discuțiilor dintre cei doi președinți, derutând nu doar piețele, ci înseși personalitățile care au participat la dineu și la negocierea acordului (The Washington Post, 2018d). În esență, cele două documente sunt în dezacord cu chestiunile convenite de președinții Trump și Xi Jinping. Astfel, în timp ce SUA au subliniat fereastra de 90 de zile pe care au fixat-o pentru negocierile comerciale, China nu a menționat nimic despre acest aspect. Totodată, Casa Albă, care acuzase China de „furtul” de tehnologie de la companiile americane, a declarat că președintele Xi Jinping a fost de acord să „înceapă imediat negocieri în ceea ce privește transferul forțat de tehnologie, protecția proprietății intelectuale, barierele netarifare și furtul cibernetic”. Or declarația oficială a Chinei a menționat doar că cele două țări „vor colabora pentru a ajunge la un consens asupra problemelor comerciale”, fără a se referi la problema proprietății intelectuale. În aceste condiții, secretarul Trezoreriei SUA, Steven Mnuchin, a ținut să precizeze într-un interviu

telefonice acordat a doua zi după întrevăderea celor doi președinți, că: „Președintele Trump a fost cât se poate de clar că, dacă acordul este unul real, el este dispus să ofere o anumită perioadă de timp pentru a-l obține în baza unor negocieri ferme. Dar „dacă nu este vorba de un acord real, președintele va continua să impună taxe vamale” (The New York Times, 2018).

Având în vedere tocmai aceste neclarități care au planat – și continuă să planeze – asupra conținutului real al acordului convenit de cei doi președinți la Buenos Aires, reprezentantul comerțului SUA, Robert Lighthizer, care conduce discuțiile dintre SUA și China, a ținut să reitereze într-un interviu recent *așteptările președintelui Trump* de la acordul cu China. În acest sens, înaltul oficial american a subliniat că intervalul de 90 de zile și, respectiv, termenul de 1 martie 2019 ca fereastră de negociere este unul cât se poate de ferm (Politico, 2018j). Totodată, a precizat că administrația americană se așteaptă ca partea chineză să opereze schimbări structurale care să protejeze tehnologia și proprietatea intelectuală a SUA, să pună capăt transferului forțat de tehnologie și furtului cibernetic și să asigure un acces sporit al companiilor americane pe piața chineză. Iar dacă nu va putea fi realizat un acord până la data de 1 martie 2019, SUA vor recurge la taxe vamale, și anume vor majora de la 10% la 25% taxele vamale impuse deja unor produse chineze în valoare de 200 de miliarde de dolari. Lighthizer a mai precizat că președintele Trump ar putea impune, în mod suplimentar, taxe vamale pe importuri chineze în valoare de 267 miliarde de dolari, atenționând că: „Nu este vorba doar de o strategie de a dialoga, ci și de o strategie a taxelor vamale și de adoptare a unei linii dure.”

5.2.2 Componentele acordului de încetare a focului

În baza armistițiului încheiat de cei doi președinți la Buenos Aires, taxele vamale impuse de SUA până acum importurilor de produse chineze, în valoare de 250 miliarde de dolari, rămân în vigoare, dar este înlăturată – pentru moment – amenințarea președintelui Trump de a majora la 25% (de la 10%) începând din ianuarie 2019 taxele vamale percepute asupra unor produse chineze în valoare de 200 miliarde de dolari, precum și amenințarea sa privind impunerea de taxe vamale tuturor importurilor din China. Acordul convenit stabilește ***termenul de 1 martie 2019 pentru încheierea unui acord comercial***, preconizat a fi intermediat de secretarul Trezoreriei SUA, Steven Mnuchin, și de reprezentantul comerțului SUA, Robert E. Lighthizer (The New York Times, 2018).

Așadar, în timp ce aplicarea taxelor vamale majorate va fi suspendată până la data de 1 martie 2019, taxele vamale existente, ca și cele puse în aplicare de ambele națiuni ca măsuri de retorsiune încă de la izbucnirea conflictului comercial vor rămâne în vigoare, scopul înțelegerii fiind acela de a oferi o nouă șansă negocierilor structurale privind protecția proprietății intelectuale, furtul cibernetic, transferul forțat de tehnologie, serviciile și agricultura.

Potrivit precizărilor secretarului Trezoreriei, Steven Mnuchin, toate taxele vamale impuse de SUA ar putea fi eliminate pe măsură ce China își îndeplinește angajamentele de a face schimbările solicitate în perioada de timp determinată. Dar, taxele vamale inițiale de 25% impuse de președintele Trump în vara anului 2018 unor produse chineze în valoare de 50 de

miliarde de dolari ar putea fi aplicate o perioadă mai îndelungată, până când devine clar că Beijingul își va fi ținut promisiunea de a efectua ansamblul modificărilor structurale. Reamintim faptul că aceste taxe vamale inițiale au avut drept scop protejarea consumatorilor americani, în contextul țintirii unor importuri chineze considerate de Casa Albă drept o amenințare la adresa securității naționale, incluzând componente pentru reactoare nucleare, mecanisme pentru nave spațiale și aeronautice. Dar taxe vamale majorate au fost percepute și asupra unei mari varietăți de alte produse, precum echipamente agricole, care figurează printre prioritățile politicilor industriale ale Chinei, stabilite prin programul *Made in China 2025*.

Să remarcăm în acest context faptul că, până la întâlnirea celor doi președinți, China a insistat asupra revocării imediate a tuturor taxelor vamale impuse de SUA ca o condiție indispensabilă încheierii oricărui acord. După cum a declarat Gao Feng, purtătorul de cuvânt al Ministerului comerțului din China, cu prilejul unui briefing din 11 octombrie 2018, „China a subliniat de mai multe ori că agresiunea și presiunile din partea SUA nu produc efecte în relația cu China”. Or, conform acordului convenit de cei doi președinți la Buenos Aires, taxele vamale americane rămân în vigoare, în timp ce China se angajează să reia imediat achizițiile de produse agricole și energetice americane, fără însă ca valoarea în dolari a acestora să fie anunțată. Potrivit analiștilor de la *The New York Times*, disponibilitatea Chinei de a ajunge la o înțelegere cu SUA în contextul menținerii în vigoare a numeroaselor taxe vamale substanțiale sugerează că oficialii de la Beijing, ca de altfel și președintele Trump, s-au dovedit a fi cu adevărat dornici să încheie un armistițiu (*The New York Times*, 2018). Și nu trebuie omise în acest context nici celelalte semnale pozitive date de președintele chinez Xi Jinping la Buenos Aires, și anume că poate inversa decizia de interdicere a fuziunii dintre compania americană Qualcomm și compania chineză NXP Semiconductors, respinsă inițial de autoritățile chineze din considerente antitrust, și nici disponibilitatea sa de a restricționa exporturile chineze ilicite de fentanil în SUA (un drog din grupa analgezicelor opioide, care creează dependență).

Deși vestea privind armistițiul temporar intervenit în războiul comercial dintre SUA și China este bine-venită, este evident că cele mai dificile probleme din relația bilaterală au fost transferate viitoarelor sesiuni de negociere, care vor trebui să reușească acolo unde eforturile precedente au eșuat, și care vor trebui totodată să se încadreze într-un termen ambițios de 90 de zile. Iar în cazul în care aceste noi eforturi se vor confrunta cu aceleași obstacole ca și în trecut, președintele Trump a declarat că își va menține planul inițial de majorare de la 10% la 25% a taxelor vamale la importurile de produse chineze în valoare de 200 de miliarde de dolari, începând din 1 ianuarie 2019. În același timp, a amenințat că va extinde taxele vamale asupra ansamblului importurilor americane din China, ceea ce ar implica produse chineze în valoare de încă 267 miliarde de dolari. Dar, această ultimă amenințare a președintelui Trump nu a fost menționată în raportul Casei Albe privind discuțiile de la Buenos Aires.

5.2.3 Ce spun analiștii?

Deși ambii președinți au apreciat negocierile de la Buenos Aires ca fiind de „foarte mare succes”, specialiștii americani în problematica chineză au exprimat opinii diferite despre acord, unii, mai puțini la număr, manifestându-și optimismul privind perspectiva continuării unui dialog cu chinezii, alții, mai sceptici, exprimând temeri că se va repeta și de această dată istoria deja cunoscută, conform căreia China promite să facă schimbări în politica sa economică și comercială, fără însă a-și respecta promisiunile.

Cei mai mulți analiști din SUA, ca și cei din alte țări, au dat dovadă de o atitudine mai curând rezervată, oferind evaluări mai realiste sau chiar critice cu privire la rezultatele întâlnirii celor doi președinți. Astfel, analiștii afiliați cotidianului *The Washington Post* – care se poziționează îndeobște critic față de președintele Trump – consideră că în materie de comerț discuțiile dintre președintele Trump și președintele chinez Xi Jinping nu au înregistrat progrese importante, situația fiind aceeași ca și în urmă cu câteva săptămâni. Mai mult decât atât, aceștia apreciază că armistițiul temporar intervenit în războiul SUA-China nu a făcut decât să „paseze” problemele dificile în sarcina negocierilor viitoare, existând puține speranțe ca noile negocieri să conducă la progrese semnificative în privința celor mai spinoase probleme ale relației dintre cele două țări, inclusiv în privința practicii Chinei de a recurge la transfer forțat de tehnologie de la companiile americane (The Washington Post, 2018d). Deși majoritatea analiștilor au reliefat lipsa realizărilor în materie de diplomatie comercială, unii au remarcat totuși progresele înregistrate de cele două părți în unele domenii, precum cooperarea sino-americană vizând programul nuclear nord-coreean sau restricționarea exporturilor chineze ilicite de fentanil, pentru a sprijini lupta SUA împotriva drogurilor.

Comentarii deosebit de critice pe marginea rezultatelor întâlnirii dintre președinții Trump și Xi Jinping s-au făcut auzite din partea experților revistei financiare britanice *The Economist* (2018). În opinia acestora, întâlnirea de la Buenos Aires a celor doi președinți „a produs un armistițiu bazat pe două elemente: un „mercantilism difuz” și „un acord de a vorbi despre un acord”, făcând astfel aluzie la angajamentul Chinei de a majora achizițiile sale de produse agricole, energie și unele bunuri industriale din SUA în schimbul întârzierii punerii în aplicare de către Casa Albă a planului de escaladare a taxelor vamale în cazul unor produse chineze în valoare de 200 miliarde de dolari. Întrucât aplicarea acestor taxe majorate este suspendată doar până la data de 1 martie 2019 și este foarte posibil ca negocierile formale dintre cele două țări să eșueze, experții menționați apreciază că *armistițiul este îngrijorător de fragil*.

Examinând detaliile disponibile ale recentului acord intervenit între președinții Trump și Xi Jinping, analiștii pun în evidență și o serie de alte neajunsuri ale acestui acord.

În primul rând, este vorba de angajamentul Chinei de a majora achizițiile de produse americane într-un quantum „foarte substanțial, dar neconvenit încă”¹⁴, care este presupus a diminua deficitul comercial bilateral al SUA cu China. Or, solicitarea ca guvernul chinez să

---

¹⁴ Potrivit secretarului Trezoreriei, Steven Mnuchin, oferta chineză depășește 70 de miliarde de dolari – sumă reprezentând oferta făcută de China în iunie 2018 (înainte de intrarea în vigoare a primei runde de taxe vamale impuse de SUA unor produse chineze) (Politico, 2018k).

gestioneze fluxurile de import ale țării este considerată de analiști a fi cel puțin ciudată în condițiile în care Casa Albă acuză China de faptul că aceasta continuă să se comporte ca o țară fără economie de piață (The Economist, 2018).

În al doilea rând, o asemenea idee este considerată a fi un nonsens economic. Se argumentează în acest sens că deficitele comerciale bilaterale nu sunt atât de relevante în contextul în care cea mai mare parte a comerțului se derulează în prezent prin intermediul rețelelor globale de producție și nu prin forme clasice de comerț. În plus, deficitul comercial bilateral nu este doar o funcție a importurilor Chinei din SUA, ci și a exporturilor chineze în SUA. Or, chiar dacă statul chinez ar putea găsi modalități de a stimula achizițiile de bunuri americane, acesta nu are cum să influențeze comportamentul consumatorilor americani. Și deși reducerea deficitelor comerciale bilaterale ale SUA constituie un obiectiv prioritar al politicii comerciale promovate de președintele Trump, aceste deficite par a evolua în direcția opusă. Astfel, potrivit datelor lunare publicate de Departamentul Comerțului SUA la începutul lunii decembrie 2018, deficitul comercial al SUA în relația cu China s-a cifrat la 43,1 miliarde de dolari în octombrie 2018, reprezentând cel mai ridicat nivel atins vreodată (Politico, 2018l). Doar în domeniul bunurilor – neincluzând serviciile, care înregistrează în mod tradițional excedente – deficitul comercial total al SUA s-a ridicat în octombrie 2018 la 77 miliarde de dolari – cel mai înalt nivel atins până acum.

În al treilea rând, se manifestă temeri serioase legate de termenul de 90 de zile disponibile Chinei pentru a putea oferi amplele reforme structurale solicitate de SUA de aproape un an. În acest context, analiștii se întreabă în mod justificat dacă China poate realiza în trei luni ceea ce nu a fost dispusă (sau capabilă) să facă în ultimele nouă luni (Politico, 2018k). Teoretic, negociatorii au acum la dispoziție 90 de zile pentru a conveni asupra schimbărilor structurale legate de transferul forțat de tehnologie, protecția proprietății intelectuale, barierele netarifare, intruziunile cibernetice și furtul cibernetic, serviciile și agricultura. Or, pe de o parte, această listă este extrem de ambițioasă, mai ales în condițiile în care nivelul de încredere dintre cele două părți beligerante este foarte scăzut. Pe de altă parte, dacă se ține cont de nenumăratele cazuri în care China și-a încălcat angajamentul asumat de a nu condiționa accesul companiilor americane de transferul de tehnologie, este puțin probabil ca SUA să se mulțumească cu o simplă promisiune făcută de chinezi sub imperiul amenințării cu majorarea și, respectiv, extinderea taxelor vamale. Aceasta înseamnă că China va trebui să găsească mijloacele care să demonstreze că, de data aceasta, și-a schimbat cu adevărat comportamentul (The Economist, 2018).

5.2.4 Perspectivele incerte ale ajungerii la un acord pe termen lung

În opinia unor analiști americani, există deja câteva indicii timpurii că cele două părți beligerante înregistrează unele progrese în privința respectării angajamentului lor de a atenua tensiunile comerciale și că, după armistițiul recent încheiat, comerțul dintre cele două națiuni începe să-și revină, cel puțin temporar (Politico, 2018m). Se argumentează în acest sens că China a reluat achizițiile sale masive de soia din SUA, chiar dacă exporturile americane de soia în China rămân încă mult inferioare (cu peste 90%) nivelului din 2017; de asemenea,

China intenționează să achiziționeze mai multe produse energetice. În al doilea rând, analiștii fac referire la anunțul guvernului chinez de a reduce nivelul taxei vamale la importurile de automobile din SUA, de la 40% la 15%, adică la același nivel pe care îl percepe importurilor din oricare altă țară. Această reducere este însă valabilă numai timp de trei luni, începând cu 1 ianuarie 2018, ceea ce reflectă *perspectivele incerte ale ajungerii la un acord pe termen lung* între cele două țări.

La mijlocul lunii decembrie 2018, SUA au notificat în mod oficial China că vor declanșa majorarea de la 10% la 25% a taxelor vamale în cazul produselor chineze în valoare de peste 200 miliarde de dolari la data de 2 martie 2019, adică după încheierea armistițiului de 90 de zile. Totuși, analiștii apreciază că *rămâne oarecum neclar la ce se așteaptă SUA să facă China până pe 2 martie 2019* pentru a evita taxele vamale mai mari. După cum s-a arătat, în centrul acuzațiilor SUA la adresa practicilor comerciale ale Beijingului se află probleme mult mai complexe, precum transferul forțat de tehnologie și politicile chineze privind proprietatea intelectuală. Într-un interviu acordat recent radioului public național NPR (National Public Radio), Lighthizer a evitat de câteva ori să specifice *ce așteptări are, de fapt, președintele Trump de la China*, declarând în cele din urmă că administrația Trump așteaptă schimbări structurale menite a spori accesul companiilor americane pe piața chineză, a proteja proprietatea intelectuală și a pune capăt transferului forțat de tehnologie, fără însă a oferi detalii suplimentare (Politico, 2018n).

În pofida unor indicii că cele două părți aflate în conflict par a progresa în direcția atenuării tensiunilor lor comerciale în urma armistițiului încheiat la Buenos Aires, cei mai mulți observatori ai evoluției războiului comercial dintre SUA și China sunt de părere că *perspectiva reluării ostilităților comerciale în primăvara anului 2019 este cât se poate de reală*. Există mai multe argumente care pot fi aduse în susținerea unei asemenea opinii. Astfel, o mare problemă pentru președintele Trump constă în aceea că SUA au început să resimtă efectele dureroase ale acțiunilor sale protecționiste în domeniul comerțului. Potrivit mai multor surse americane, mii de întreprinderi mici și mijlocii, agricultori și comercianți cu amănuntul au început să fie afectate de pierderile financiare cauzate de creșterea prețurilor la materialele și bunurile importate și de măsurile de retorsiune impuse de China și de alte țări. Un studiu recent elaborat de *Fundația fiscală* – un think tank din Washington, care colectează date și elaborează studii privind politicile fiscale ale SUA – relevă că taxele vamale ale administrației Trump percepute miilor de produse provenind din China și din alte țări au determinat o majorare a impozitelor impuse americanilor cu aproape 42 miliarde de dolari (n). Studiul relevă că povara taxelor vamale majorate afectează mult mai puternic gospodăriile cu venituri mici și mijlocii decât cele cu venituri mari, și estimează că taxele vamale impuse până în prezent ar putea reduce PIB al SUA pe termen lung cu 0,12%, eliminând aproape 100.000 de locuri de muncă. Iar dacă administrația Trump ar pune în practică toate cele trei amenințări – respectiv, (i) de a majora taxele vamale la produsele chineze în valoare de 200 de miliarde de dolari; (ii) de a percepe în mod suplimentar taxe vamale asupra unor importuri chineze în valoare de 267 de miliarde de dolari; și (iii) de a impune taxe vamale importurilor de autovehicule din întreaga lume –, atunci taxele ar crește cu 129 de miliarde de dolari. Și, nu în ultimul rând, la mijlocul lunii decembrie 2018, Rezerva federală a revizuit în scădere

perspectivele economice ale SUA pentru 2019 și a majorat ratele dobânzilor pe termen scurt la 2,25-2,5%, o mișcare pe care președintele Trump a numit-o „nebunească”, din cauza impactului negativ asupra bursei (CNBC, 2018c).

Chiar dacă în urma armistițiului încheiat de SUA și China cu prilejul summitului G20 de la Buenos Aires comunitatea internațională a răsuflat ușurată, păreriile analiștilor converg în aprecierea că **războiul comercial dintre cele două părți nu s-a terminat încă**. Astfel, potrivit analiștilor de la *Brookings Institution*, întâlnirea Trump-Xi Jinping a condus, de fapt, doar la o întrerupere și, respectiv, la o amânare a războiului comercial dintre SUA și China, evitându-se astfel, măcar temporar, o prăbușire totală a relațiilor economice sino-americane (Solis, 2018). Experții aceleiași instituții avertizează că asupra rezolvării disputelor comerciale dintre cele două părți planează provocări imense în perspectivă. Și chiar dacă președinții Trump și Xi Jinping s-au dovedit capabili să ajungă la o înțelegere la Buenos Aires, relațiile dintre SUA și China vor continua să rămână tensionate, perspectivele pe termen lung ale acestor relații constituind un motiv de îngrijorare. Un alt aspect îngrijorător evocat de cercetătorii de la *Brookings* – remarcat și de alți experți americani – este acela că, în interiorul administrației de la Washington se menține pe mai departe un dezacord cu privire la modul în care să fie abordată relația multidimensională cu Beijingul și lipsește, implicit, o strategie încheiată în baza căreia să fie coordonate deciziile pe acest subiect.

În fine, deosebit de pertinentă este observația analiștilor de la *Bruegel*, prestigiosul think tank de la Bruxelles, potrivit căreia recentul armistițiu încheiat de SUA și China **nu schimbă în mod real obiectivul final al SUA de a înfrunta China**, pentru simplul motiv că cele două mari puteri au devenit competitori strategici și vor continua să fie în această ipostază și în viitorul previzibil, ceea ce lasă puțin spațiu pentru soluționarea disputelor lor pe termen lung (Garcia-Herrero, 2018).

De altfel, aceste opinii sunt larg împărtășite, inclusiv de specialiștii în materie de geopolitică de la *Stratfor* (2018b). Conform prognozei pentru anul 2019, elaborată recent de acești specialiști, competiția marilor puteri urmează să se intensifice și mai mult în 2019. Iar în acest context, SUA vor escada ofensiva lor strategică împotriva Chinei, recurgând la taxe vamale, sancțiuni, înăsprirea reglementărilor privind tehnologiile emergente, la susținerea mai puternică a Taiwanului și la adoptarea unei poziții mai agresive în Marea Chinei de Sud. În sfera comerțului, chiar dacă vor fi posibile armistiții temporare între Washington și Beijing, pe măsură ce părțile vor negocia o anumită „amnistie economică”, toate evoluțiile vor sta sub semnul cuvântului-cheie „temporar”. Decalajul dintre cererile SUA privind realizarea unei reforme structurale profunde în economia Chinei, pe de o parte, și disponibilitatea Beijingului de a răspunde solicitărilor SUA dar fără a-și compromite strategia dezvoltării industriale/tehnologice și stabilitatea internă, pe de altă parte, este pur și simplu mult prea mare pentru a permite încheierea unui acord mai cuprinzător și durabil între cele două țări.

6. Concluzii

Angajarea intensă a SUA în relațiile cu China – opțiune care a stat la baza politicii externe a SUA după vizita președintelui Richard Nixon în China din 1972 și care presupunea

un dialog consistent și semnificativ în domeniul de interes reciproc – este supusă în ultimul timp unui atac vehement de către numeroși critici ai politicii externe a SUA, care încearcă să genereze o „dezangajare” a celor două țări din relația lor tradițională de colaborare din ultimele decenii și să „decupleze” cele două economii.

Puterea crescândă a Chinei, percepția că această țară ridică provocări la adresa leadershipului SUA în plan global, mercantilismul economic al Chinei, precum și alte acțiuni ale acesteia, inclusiv de natură militară, sunt privite ca amenințări la adresa SUA, ceea ce a determinat un număr de politicieni și analiști americani să considere că atitudinea tradițională de angajare a SUA față de China nu ar mai servi interesele americane, în contextul în care lumea se îndreaptă către o perioadă de rivalitate intensă a marilor puteri.

De la începutul anului 2018, administrația Trump s-a angajat într-un război comercial înverșunat și tot mai devastator împotriva Chinei, în baza acuzațiilor privind deficitul comercial în creștere înregistrat de SUA în relațiile cu China și promovarea de către aceasta a unor practici comerciale incorecte, incluzând transferul forțat de tehnologie și furtul de proprietate intelectuală.

Războiul comercial SUA-China a fost declanșat odată cu impunerea de taxe vamale de către SUA importurilor de panouri solare și mașini de spălat la începutul anului 2018, urmată de impunerea, în primăvara anului 2018, a unor taxe vamale majorate importurilor de oțel și aluminiu ale SUA, în baza invocării riscurilor la adresa securității naționale a SUA. În septembrie 2018 a intrat în vigoare a doua rundă de taxe vamale (de 10%) impuse unor importuri chineze în valoare de 200 miliarde de dolari, drept penalizare pentru pretensele practici comerciale incorecte ale Chinei, respectiv, pentru transferul forțat de tehnologie și furtul de proprietate intelectuală, după ce o primă rundă de asemenea taxe vamale de penalizare (de 25%) a afectat importuri chineze în valoare de 53 miliarde de dolari. Mai mult decât atât, președintele Trump a amenințat că va declanșa a treia rundă de taxe vamale vizând importuri chineze în valoare de 267 miliarde de dolari.

Războiul comercial SUA-China a cunoscut, așadar, o continuă escaladare, ajungând să acopere în prezent taxe vamale aplicate de SUA unor importuri din China în valoare de 253 miliarde de dolari (circa jumătate din importul anual al SUA din China) și, respectiv, taxe vamale de retorsiune impuse de China unor importuri din SUA, în valoare de 113 miliarde de dolari (majoritatea importurilor chineze din SUA).

Deși reprezentanții ambelor țări s-au întâlnit de patru ori în vara anului 2018 pentru a purta discuții oficiale menite a pune capăt litigiului comercial dintre SUA și China (ultima dată în luna august 2018), eforturile în acest sens au eșuat. Mai mult, războiul s-a intensificat și mai mult începând din septembrie 2018, când președintele Donald Trump a dispus impunerea unei noi runde de taxe vamale de penalizare importurilor provenind din China și a amenințat totodată că are în vedere aplicarea unor taxe vamale și mai ridicate unui volum chiar mai mare de importuri chineze în cazul în care China ar recurge la măsuri de retorsiune.

În condițiile escaladării tensiunilor comerciale dintre SUA și China în lunile octombrie-noiembrie 2018, întâlnirea președintelui Trump cu președintele chinez Xi Jinping cu ocazia summitului G20, de la Buenos Aires a fost așteptată cu cel mai mare interes de comunitatea internațională, în speranța că va conduce la convenirea unei înțelegeri care să

atenueze tensiunile comerciale dintre cele două părți. Și, în pofida tuturor temerilor și incertitudinilor care au planat asupra mult-așteptatei întâlniri, aceasta a avut loc la 1 decembrie 2018, având drept rezultat o înțelegere care permite reluarea negocierilor dintre SUA și China în vederea soluționării disputei lor comerciale, care a escaladat în mod periculos în ultimele luni, afectând economia globală.

Armistițiul intervenit recent este însă nu doar unul temporar, ci este totodată și îngrijorător de fragil, ceea ce înseamnă că războiul comercial dintre SUA și China este departe de a se termina. Mai mult, încheierea unui acord cuprinzător între SUA și China în viitorul apropiat este îndoielnică, iar perspectivele relațiilor sino-americane pe termen lung rămân grevate de incertitudini majore. Decalajul dintre solicitările SUA la adresa Chinei privind realizarea unor reforme structurale profunde în economia acesteia, pe de o parte, și disponibilitatea Beijingului de a răspunde solicitărilor SUA, dar fără a-și compromite strategia dezvoltării sale industriale sau stabilitatea sa internă, pe de altă parte, este atât de mare încât este foarte puțin probabil să poată fi încheiat în curând un acord cuprinzător și durabil între cele două țări.

Nu încapă nicio îndoială că disensiunile comerciale dintre cele două cele mai mari economii din lume depășesc cu mult parametrii importurilor și exporturilor, adică sfera comercială propriu-zisă. În joc se află multe alte probleme ale relațiilor bilaterale, mult mai profunde decât deficitele comerciale ale SUA în relația cu China, transferurile forțate de tehnologie sau furtul de proprietate intelectuală americană, care, desigur, au tangență cu subiectele de securitate națională și militară.

Conflictul în curs de desfășurare între SUA și China este o expresie a rivalităților dintre marile puteri, depășind cu mult limitele unei dispute comerciale clasice sau chiar și ale unui război tehnologic. Războiul comercial al SUA cu China se referă, de fapt, nu numai la o luptă pentru supremație tehnologică, ci vizează, înainte de toate, o luptă pentru hegemonia globală. De aceea, războiul comercial SUA-China, care implică mize atât de mari, este dificil de abordat.

Referințe bibliografice

- Bader, J. A. (2018). U.S.-China relations: Is it time to end the engagement? *Brookings*, September.
- The Balance (2018). *US Economic Outlook for 2018 and Beyond*, September.
- Bloomberg (2018a). *Trump Wants \$200 Billion in China Tariffs Despite Talks, Sources Say*, September 14.
- Bloomberg (2018b). How 'Made in China 2025' Frames Trump's Trade Threats, April 10.
- Bloomberg (2018c). *Europe, U.S. Escalate Trade War with New Disputes at the WTO*, October 18.
- CNBC (2018a). *Chinese official: Beijing should target goods needed by US*, 18 September.
- CNBC (2018b). China offer unlikely to spur major trade war breakthrough, senior US official says, November 15.
- CNBC (2018c). FED hikes rate, lowers 2019 projection, December 19.
- Dollar, D. (2018a). U.S.-China trade war has its seeds in the financial crisis, *Brookings*, September 14, Washington D.C.
- Dollar, D. (2018b). As the trade war worsens, the trade deficit increases, *Brookings*, August 16, Washington D.C.
- Dollar, D. și Petri, P.A. (2018) Why it's time to end the tit-for-tat tariffs in the US-China trade war, *Brookings*, October 5 Washington D.C.

- The Economist (2018). The US-China trade war is on hold, December 2.
- Garcia-Herrero, A. (2018). China's view of the trade war has changed - and so has its strategy, Bruegel, December 19.
- Hass, R. (2018). Who was Mike Pence really addressing in his speech on China? *Brookings*, October 4,
- International Monetary Fund (IMF) (2018). *World Economic Outlook, Challenges to Steady Growth*, October.
- Laskai, L. și Sacks, S. (2018). The Right Way to Protect America's Innovation Advantage, *Foreign Affairs*, October 23.
- Lawrence, R., L. (2018). Trump's trade war with China has everyone confused. Here's what America's president really wants. *Peterson Institute for International Economics*, August 15, Washington D.C.
- OECD (2018). *OECD Interim Economic Outlook, High Uncertainty Weighing on Global Growth*, 20 September, Paris.
- Orchard, Ph. (2018), The US and China Dig in on Trade, *Geopolitical Futures*, September 17.
- Politico (2018a). Morning Trade. Trump to move forward on new China tariffs, 09/17, Washington D.C.
- Politico (2018b). Morning Trade. Trump ratchets up China tariffs and business community alarm, 09/18, Washington D.C.
- Politico (2018c). Morning Trade. A daily speed read on global trade news, 09/21/2018, Washington D.C.
- Politico (2018d). Morning Trade. 9/20, Washington D.C.
- Politico (2018e). Morning Trade. Plans hardening for Trump-Xi meeting next month, 10/12/2018, Washington D.C.
- Politico (2018f). Morning Trade. The art of the overhype, 10/05/2018, Washington D.C.
- Politico (2018g). Morning Trade. Report: Trade deficit with China has cost millions of U.S. job, 10/23/2018, Washington D.C.
- Politico (2018h). Morning Trade. The consequences of 'decoupling' from the chinese economy, 10/18/2018. Washington D.C.
- Politico (2018i). Morning Trade. China urged to detail what it's open to changing, 10/26/2018, Washington D.C.
- Politico (2018j). Morning Trade. Lighthizer: no wiggle room on 90-day China deadline, 12/10/2018, Washington D.C.
- Politico (2018k). Morning Trade. Trump, Xi temporarily avert crisis, 12/3/2018, Washington D.C.
- Politico (2018l). Morning Trade. U.S. trade deficit with China hits all-time high, 12/7/2018, Washington D.C.
- Politico (2018m). Morning Trade. U.S.-China Trade Relations Inch Forward, 12/17/2018, Washington D.C.
- Politico (2018n). Morning Trade. The Countdown for a China Deal, 12/17/2018, Washington D.C.
- Solis, M. (2018). Enjoy the Trump-Xi trade war truce while it lasts, *Brookings*, December 5.
- Stratfor (2018a). Wordview. The Middle Empire spreads its tentacles, 11/10/2018.
- Stratfor (2018b). 2019 Annual Forecast, December 3.
- Vox (2018). Trump's China strategy is the most radical in decades — and it's failing, Updated 19 September.
- The New York Times (2018). US-China Trade Truce Gives Both Sides Political Breathing Room, December 2.
- The Washington Post (2018a). Today's WorldView, Trump may prefer a trade war to a deal with China, September 18, Washington D.C.
- The Washington Post (2018b). Today's WorldView, Under Trump, U.S. enters a new 'Cold War' with China, October 11, Washington D.C.
- The Washington Post (2018c). After 'highly successful meeting,' U.S. and China agree to new talks and hold off on raising tariffs for 90 days, December 1, Washington D.C.
- The Washington Post (2018d). Today's WorldView. Trump undermines his own trade success with China, 12/5/2018, Washington D.C.
- The White House (2017). National Security Strategy of the United States of America, December, Washington D.C.
- The White House (2018). *Remarks by Vice President Pence on the Administration's Policy Toward China*, The Hudson Institute, October 4, Washington, D.C.
- WTO (2018a). PRESS RELEASE. TRADE STATISTICS AND OUTLOOK. *Strong trade growth in 2018 rests on policy choices*, PRESS/820, 12 April, Geneva.

- WTO (2018b). Press release. Press 822. *WTO downgrades outlook for global trade as risks accumulate*, 27 September, Geneva.
- WTO (2018c). *WTOI suggests trade momentum softening further in third quarter of 2018*, 9 august, Geneva.
- WTO (2018d). *BDI event: 'Day of German Industry'*. Remarks by DG Azevêdo, 25 September.
- York, E. (2018). *The Economic and Distributional Impact of the Trump Administration's Tariff Actions*, December 5.
- Zhiqin, Shi, Huchet, J.-F, Xinsong, W. (2018). *China's Belt and Road Initiative: A Catalyst for Economic, Financial, and Good Governance Reforms?* Carnegie Endowment for International Peace, April 24.

Vă rugăm să citați acest articol astfel:

Ghibuțiu, A. (2018). Războiul comercial dintre SUA și China. Ce este în joc? *Revista de Economie Mondială*, 10(4), pp. 1-35
